

Tartalom

Tanulmány

Bartha Tibor: Apáczai teológiája (részlet).....	265
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Pópa Tibor: Lélek általi erő. Apostolok Cselekedetei 2,39.....	268
Sógor Árpád: Akiket Isten Lelke vezérel. Róma 8,14–17.....	270

Pünkösdi igehirdetések

Bustya Dezső: Szentlélek tisztító tüze. Apostolok Cselekedetei 5,1–5.....	272
Erdélyi Géza: Ama más Vigasztaló. János 14,16–17.....	274
Jánossy László: Látá alájöni mint egy galambot... Máté 3,16–17.....	276
Kovács István: Vesztek erőt. Apostolok Cselekedetei 1,8.....	279
Pásztori-Kupán István G.: Engedelmesség és megszentelt élet. Apostolok Cselekedetei 2,1–4.....	281
Sándor Endre: Más emberré leszel. 1Sámuel 10,6.....	283

Szentháromság vasárnapjára

Pap Sándor: Szentháromság, egy, örök, igaz Isten. 1Korinthus 15,1–6.....	286
Pálfi József: Szent, szent, szent vagy Uram! Ézsaiás 6,1–8.....	288

Tanévzáró istentiszteletre

Péter Miklós: Számon kért reménység. 1Péter 3,15.....	291
---	-----

A Genezáret partján

Ritter B. Károly: A lelkipásztor imádságai.....	294
---	-----

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra:

Móra László Tibor: Okkultizmus – régen és most. 1Sámuel 28,4–20.....	295
--	-----

Rádiopredikáció:

Bányai László: Prófétálj, embernek fia. Ezékiel 37,1–4.....	297
---	-----

Keresztelési igehirdetés:

Visky Péter: Tanítványság. Máté 28,19.....	298
--	-----

Sámi Vilmos: Szerette övéit mindvégig. János 13,1b.....	299
---	-----

A borítólapon Gergely István plakettje

Hátlapon

Apáczai Csere János: *Tanács* (részlet)

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254–4458

Tanulmány

Bartha Tibor

Apáczai teológiája

(részlet)

1. Apáczai a teológus

Apáczait már sok jelzővel illették – és méltán. Valóban kiemelkedően nagy nevelő egyéniség volt, aki „példaképe lehet a magyar szó, a magyar toll, a tudomány mestereinek, de legegyszerűbb munkásainak is”. Apáczairól, a teológusról azonban eddig nagyon keveset írtak. Pedig ha életművét és önvallozásait vizsgáljuk, világossá lesz előttünk, hogy sokrétű és sokszínű egyéniségében a teológus nem csupán a 17. század tudósának elkerülhetetlen jellegét jelenti. Apáczait egzisztenciális közösség kötötte a teológiához. Ennek a mély közösségnek az alapja az a református kegyesség, amely a puritán ébredés megújító hatásán átmenve, egy új reformációban egyszerre nyílt meg Isten megváltó kegyelme és társadalmi igazságot követelő akarata meglátására. Éppen a puritanizmusban meginduló reformáció tette késszé Apáczait a tudomány tiszteletére, és ennek a nemzeti és egyetemes emberi haladás szolgálatában betöltött szerepének felismerésére. Apáczai még azok közé a nagy tudós egyéniségek közé tartozott, akikben teljes egyensúlyban volt a hit és az értelem, a teológia és a természettudomány. Helyesen állapítja meg életrajzírója: „Descartes rajongójának világnézetében még őszintén összebékült a világi tudományosság megbecsülése a vallásos hittel.” Ez az egység valóban összebékülés volt és nem a skolasztika szintézise. A teológiának és a világi tudományoknak megvolt a maga helye, önállósága, öntörvényűsége, anélkül, hogy egymást kizárták volna, vagy egyik a másikon uralkodott volna.

Apáczait karteziánus meggyőződése és puritán teológiai képzettsége tette késszé erre a szemléletre. Descartes racionalizmusában ugyanis mind a kételkedő, kutató és új bizonyosságra törekvő újkori értelem és ugyanakkor az üdvbizonyosság után sóvárgó hit is önmagára talált és a maga jogaihoz jutott. Descartes rendszerében Isten létének szilárd ontológiai helye van. Isten a „velünk született” eszmék közül az első, akitől minden más létező függ, aki mindennel szemben prioritást élvez, amelyet csak később ismerhetünk meg. Apáczai ezzel a karteziánus alapozással kezdi enciklopédiáját, hogy aztán mindent a maga helyére téve végül a teológiával fejezze be. Mondhatnánk, hogy nála Isten léte természetszerűen feltétele minden más létezőnek. Ennek a tételnek az evidenciájától függ a többi létező kutatása. A karteziánus alapon álló „A tudománynak kezdetiről” című filozófiai megalapozás a racionális istenbizonyítékkal az első fejezetben és „Az Istenről és az ő dolgairól” szóló dogmatikai összefoglalás az utolsó fejezetben, mintegy átöleli az egész Enciklopédiát. Apáczai tehát megelégszik Isten létének racionális bizonyításával, és erre a racionális bizonyítékra ráfüggeszti az egész református ortodox puritán teológiát. Ennek a különös kapcsolatnak tudatos metodológiai alapja van. Ui. a puritanizmus a teológiát nem a ráció, hanem az akarat hatáskörébe sorolja. Isten léte Apáczai számára általános filozófiai probléma, viszont a keresztyénség és a keresztyén tanítás már az élet területére tartozik.

Apáczait élő puritán hite megakadályozza abban, hogy a késői racionalista teológusokhoz hasonlóan következetesen végigvezesse a keresztyén tanítás minden klasszikus tételén a racionális kritikát és a teológiából egyfajta racionalista filozófiát alkotva, kilú-

gozza belőle a bibliai kijelentés központi mondanivalóit, és megelégedik az „Isten, haza, emberiség” vagy „Isten, szabadság” fogalmakkal. Viszont racionális kiindulópontja és a valóság iránti tisztelete megóvjá minden terméketlen miszticizmustól, legyen az világtól való elfordulás vagy a tudomány és a hit skolasztikus egybeolvasztása. Apáczai teológiai munkásságában az értelmes hit és a hívő értelem jut kifejezésre, amely egyfelől Isten felé fordul dicsőítéssel és hálaadással az embernek adott ajándékaiért és a páratlan küldetésért, másrészt a közösség, az egyház és a társadalom felé fordul, mint életet formáló erő. A keresztyén ember új küldetését a felebarát, a társadalom, az ember szolgálatában töltheti be.

Apáczai Csere János teológiájáról írni egyrészt nagyon könnyű, másrészt nagyon nehéz feladat. Könnyű ez a feladat azért, mert egy tiszta hitű, egyenes jellemű, az igazságért és népe javáért minden áldozatra kész ember hitének a teológiai reflexióit kell megvizsgálnunk. Nehéz ez a feladat azért, mert meg kell állapítanunk, hogy Apáczai a magyar református teológia történetében nem volt olyan önálló egyéniség, mint Méliusz, Szegedi Kis István, Szenczi Molnár Albert vagy az éppen kortárs Geleji Katona István. Nem mondott többet teológiailag, mint a magyar puritanizmus nagy teológiai egyéniségei, Medgyesi Pál vagy Tolnai Dali János. Amesius teológiáját, amelyből Apáczai merít, Martonfalvi Tóth György is sokkal önállóbban és érthetőbben ültette át magyar nyelvre. Azonban ennek ellenére is találunk valami maradandót Apáczai teológiájában, ami a későbbi nemzedékeknek is utat mutat és napjaink teológiai gondolkodása számára is időszzerű marad. És ez Apáczai *metodológiai* megoldása. Korunk teológiájának egyik fő tudományelméleti problémája a teológiának és a tudományoknak a viszonya. A skolasztika szintézise egyszer s mindenkorra lehetetlenné vált. A teológia nem lehet többé a tudományok királynője, és egy tudomány sem vállalja az „ancilla theologiae” szerepét. A teológiának ez a skolasztikus magatartása nem csak kívülről tekintve, hanem lényege szerint nézve is lehetetlenné vált. Amikor új a teológia vezető szerepet tulajdonított magának az emberi gondolkodás különböző területein, illetékessége körén kívül lépett. A történet folyamán a teológia és a tudományok szintéziseire hajló filozófiai rendszerek mind felbomlottak. A hegeli szintéziskísérlés után már nem is történt vállalkozás a teológia és a tudományok összebékítésére. De nem csak a tudományok részéről, hanem a teológia részéről is a diasztázis, a tudatos szétválasztás korszaka következett el, amely a Barth-féle teológiában érte el tetőfokát. Erre a diasztázisra jellemző, hogy a teológiát az „egészen más” dimenziójába helyezi és „a természettudományokon túl” jelszóval műveli. Ebben a szemléletben a tudományoknak és a teológiának nincs helye egy enciklopédikus rendszerben.

Apáczai teológiája, amely elfért egy enciklopédikus rendszeren belül a filozófiával és a természettudományokkal, utat mutat századokon át a mai teológusoknak is abban a tekintetben, hogy a teológia a valóságnak ugyanabba a dimenziójába tartozik, mint a többi tudomány. A valóság egészének ebben a szemléletében megvan a helye a filozófiának, a természettudományoknak és a teológiának egyaránt, anélkül, hogy uralkodnának egymáson vagy kizárnák egymást. A teremtett világ, a történelem és az emberi élet sokrétű és gazdag valósága lehetőséget ad arra, hogy egy hamis szintézis és egy hamis diasztázis kísérlésén túl a hit és az értelem, a tudomány és a teológia a maga jogaihoz jutva a maga módján és a maga eszközeivel szolgálja az emberiség kibontakozását.

2. Apáczai teológiájának forrásai

Az Enciklopédia teológiája, amint azt Hazagh Mihály és még pontosabban Bán Imre kimutatta, Ameseius *Medullájából* való fordítás, vagy kivonat. Bán Imre Apáczai-életrajzának 348–356. lapjain fejezetről fejezetre bizonyítja a párhuzamot a két mű között. Az sem került el a jeles életrajzíró figyelmét, hogy a V–VII. fejezetekben a lelkiismeretről szóló részt ugyancsak Ameseius *De conscientia* c. másik fontos műve alapján írta meg Apáczai.

Azonban igazságtalanok lennének Apáczai iránt, ha ennek a nyilvánvaló egyezésnek a láttán azt gondolnánk, hogy Apáczai önállóan fordító vagy kompilátor, vagy hogy teológiai ismeretei Ameseiusnál kezdődnek és végződnek. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy Ameseius nagy művét 47 lapnyi terjedelemben összefoglalni olyan szellemi bravúr, mint Barth Károly tizenhárom kötetes dogmatikáját egyetlen kötetben összevonni. Apáczainak ehhez a munkához nem csak arra volt szellemi ereje, hogy Ameseius anyagát megértse, hanem arra is, hogy szuverén módon kezelje. Ehhez az eljáráshoz egy olyan előzetes teológiai iskolázottságra és tudományos készségre volt szüksége, amelyet még hollandiai útja előtt itthon kellett elsajátítania.

Apáczai hollandiai ösztöndíjas éveitől már egy csaknem évszázados református teológiai tradíciót örökölt. Trinitárius gondolkodásában és az antitrinitarizmussal szemben kiélezett mondataiban formális idézés nélkül is jelen vannak Méliusz művei. A krisztológiára és szoteriológiára koncentrált dogmatikájában érződik az akkorra már magyar népkönyvé lett Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás hatása. A részletes elemzés során kitűnik, hogy a Heidelbergi Káté gondolatai szó szerint vagy parafrázis formájában többször visszatérnek dogmatikájában. Kényes pontokon (pl. a predestináció) inkább a Helvét Hitvalláshoz igazodik, mintsem a Dortrehti Kánonokhoz (pedig meggyőződése inkább az utóbbihoz vonzza), azért, hogy ne bonyolódjék rögtön hazatérése után aprólékos hitvitákba saját egyházán belül, amikor nagyobb dolgokról van szó, a reformáció továbbfolytatásáról és népe kulturális felemeléséről. Rendszerező készsége mögött ott van Szegedi Kis István Európa-szerte híres műve, a *Loci communes*, amely a második reformátori nemzedék református dogmatikai gondolkodásának első monumentális összefoglalása, Szenczi Molnár Albert Kálvin *Institutio*-fordítása, Medgyesi Pál *Praxis pietatis* művének népszerű dogmatikai része, Geleji Katona István széles ölelésű teológiai munkássága. Ezek azok a rejtett források, amelyekből Apáczai teológiája táplálkozik. Érdemes volna ezenfelül külön tanulmányban megvizsgálni, hogy a vizsolyi Biblia Szenczi Molnár Albert által kiadott és summás exegetikai és dogmatikai megjegyzésekkel ellátott formája milyen közvetlen hatással volt Apáczai teológiai gondolkodására és formanyelvére.

Apáczai teológiai forrásai között kell említenünk az egyházi atyákat, mindenekelőtt Augustinust, a legrégebb keresztyén hitvallásokat, de bizonyára a skolasztika mestereit is. Az előtte eltelt másfél ezer év teológiai munkásságának lényeges ismerete avathatta őt olyan mesterré, aki fejezeteket vagy köteteket kitöltő problémákról néhány sorban tudományos tárgyilagossággal és találóan képes értekezi.

(Megjelent az *Apáczai Csere János* c. kötetben. Bp. 1975.)

Vasárnapi prédikációk

Pópa Tibor

Nagyenyed

Lélek általi erő

Alapige: Apostolok Cselekedetei 2,39

Bibliolvasás: János 17,1–17

Hallottunk a pünkösdi istentiszteletek ígéhirdetéseiből, hogy Isten kitöltötte megígért Szentlelkét, a prófétai szó beteljesedett, Jézus ígérete valósággá lett. Új korszak kezdődött el az emberiség történetében és ennek nyitánya a pünkösdi esemény. Az ott jelenlevő embereket a világ valamennyi népének képviselőjeként tekinthetjük.

Egy pár nap választ el csupán a pünkösdi ünnepétől, amikor hallottuk a Péter prédikációjából a bennünket is megszólító evangéliumot Jézus ígérének beteljesüléséről. Úgy van ez testvéreim, hogy jelen világunkban gyakran hallani emberi ígéretek. Nagy, illetve kis hatalmak vezetői, az emberek, mi magunk szóban vagy írásban tesszük ígéreteinket. A bűn hatalma alatt szenvedő, erőteljes embernek adta Jézus a páratlan ígéretet: „Hanem vesztek erőt, minekutána a szent Lélek eljő reátok...” (ApCsel 1,8a)

Hogy hányféleképp vagyunk mi erőteljesek, hitetlenek, félénkek, jogfosztottak és csalódottak, azt látjuk és tapasztaljuk mindennapi vívódásaink között. Sokszor rádöbbenünk arra, hogy minden eddigi erőfeszítésünk hiábavaló próbálkozás volt, hogy azt, amit egyetlen tollvonással elvettek népünkől: egyházi intézményeinket, iskolahálózatunkat, ingó és ingatlan javainkat, őseink szerezte és a mindenkori utókor számára hagyott drága örökséget látjuk a tékozló fiak felelőtlensége miatt elértektelenedni. Tapasztaljuk, mert benne élünk akarva-akaratlanul, hogy az örökkévaló igazságot, izetlen emberi hazugsággal, ígéretekkel helyettesíti a magát erősnek mondó ember. Ebbe a csalárd és istenképességéből kivetkőzött embervilágban élő, de még Istenre figyelni tudó emberhez jön Isten és ezt mondja: „vesztek erőt”. Erőteljes, sokszor semmit tenni nem tudó helyzetünkben, bátorítson a páli biztatás: „...mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el”. (2Kor 12,9)

Jézus sehol sem mondta, hogy a Lélek kitöltése egyszeri alkalom a kegyelmi időben, hanem azt hirdette, hogy a Lélek ereje által szüntelenül itt van az általa megváltott világban. Azt kéri főpapi imájában is az Atyától, hogy tartson meg a világban, amely lehetetlen a Lélek ereje nélkül. Ezért nem lehet a pünkösödöt két vagy három napra korlátozni, hanem az egész egyházi évet, adventtől adventig, földi életünket, születésünktől hazaköltözésünkig Istennek a Lélek általi megtartó kegyelmi ajándéka kell hogy átjárja. Pünkösöd után vagyunk, lejöttünk a sioni magaslatról a mindennapok völgyébe, ki-ki a maga életébe, oda, ahol néha egyedül vagyunk, ahol a magunkkal vitt templomi csendet megtöri a rohanó világ lármája – és akkor jön Isten és behullatja lelkünkbe a biztatást: „Mert néktek lett az ígélet...” – és eben a „néktek”-be beletartozunk mind, te is meg én is, testvérem. A mindenkori jelenben élő Isten szavára figyelő embernek lett az idők öröme és bánata fölé emelkedő, élő ígérete. A kulcsa mindennek az, hogy a Kárpát-medence református népének a 20. század mindenéből kifosztó nyomorúsága után, van-e még halló füle, van-e még igazi fundamentumon álló hite? Kibe vesse hitét a világ csalárd ígéréteinek özöne után? A nagy kérdőjel után csakis egy válasz lehetséges: IGEN, van. Azonnal sietek hozzátenni: HISZÜNK – nem emberekbe, nem saját érdeküket néző földi

hatalmasokba, hanem a Szentháromság egy igaz Istenbe, akinek ígéretét semmilyen földi érdek nem változtatja meg.

De a gyakran felmerülő kérdés bennünk él: HOGYAN? Péter szaván keresztül, Isten behinteli lelkünkbe az ige általi választ: „Szakasszátok el magatokat a gonosz nemzetiségtől!” Lehet-e elszakadni a gonoszszággal, irigységgel átszőtt világban mindattól, ami gonosz? A válasz azonos: IGEN, lehet – mert Jézus ezt az utat mindenki számára járhatóvá tette. Ahogy hallottuk egyetemes imahetünk vezér igéjéből: „Én vagyok az út, az igazság és az élet...” (Jn 16,6b) Ezen az úton mindenki bátran indulhat!

„Nektek lett az ígéret és a ti gyermekeiteknek” – gyermek, azaz folytonosság, jövődő, garancia arra nézve, hogy érdemes harcolni. A drámaian apadó, sőt egyetlen lélek nélküli Marosszentimre, Sárd, Borberek, az ötletkes magyarigeni halálcsendbe jön Isten és mondja, hogy lesz még szükség itt a keresztelő kelyhekre; a kopjafás és jeltelen tömegsírok fölötti nehéz csendet megtöri egyszer a gyereksírás, amely sírásban benne lesz egy sok megpróbáltatást átvészelt nemzet öröme. Hallod-e testvérem az ígéretet? Nem én mondom, nem az ember teszi, Isten mondja, az öröktől fogva való és az Örökkévaló, a mennyei magasság és a földi mélység Ura. A lélekteleenné tett és lett, lelki örömtől megfosztott embernek, megüresedett életeknek mondja Isten: „Kitöltöm az én Lelkemet azon a napon.” Melyik napon? Minden napon az idők végezetéig! Hiszed-e ezt?

„És mindazok, kik messze vannak...” Itt benne van az új szövetséget kötő Jézusnak a „minden népek” felé való nyitása, benne vannak azok, akikhez a pogány misszió legnagyobb alakja, Pál elvitte a jézusi parancs szerint a „tanítvánnyá tétel” legnagyobb ajándékát. Benne vannak a térítő utak, Kis-Ázsia, Róma, az üldözések, a máglyák mártírjai, a reformáció, a gályarabság áldozatai és az Isten szavát meghalló minden nép, a mi megkeresztelkedett és erős nemzeté lett népünk is.

A záró üzenet ez: „valamit elhív magának az Úr, a mi Istenünk”. Jelen időben hangzik az ige: „elhív”, nem múlt időben és nem jövő időben. Ebből a most hangzó, erőteljes elhívásból egyenként meg kell hallanunk, hogy Isten engem, téged, valamennyiünket személy szerint hív, azért, mert ismer, mert Ő a szívek és lelkek vizsgálója, úgy amint hitvallásunk a Szentírás alapján tanítja. Megkeresztelésünkkor beoltattunk Isten anyaszentegyházába. A konfirmációkor önként tettünk fogadalmat, hogy hűek maradunk Istenhez, aki előbb volt hű hozzánk. Hűségét és szeretetét egyszülött Fiában mutatta meg, hogy mi el ne vesszünk.

Honnan hív magának? Az önmagát pusztító világból, a parttalannak tűnő „háborgó tengerről” – igen, innen hív az ő követésére, a Szentháromság egy igaz Isten követésére. Nekünk szabad Őt segítségül hívunk a bajban, a kísértő-fojtogató szorításában és szabad hálát adnunk Neki a jó napokban, mert csakis Isten keyelme által van megtartásunk és jövődönk. Erre a garanciát Isten újból a Péter pünkösdi prédikációjában adja, hogy meghallja Erdély református népének, szétszórtságban élő testvéreinknek és az egész Isten által élni akaró világnak az esdeklő szavát: „És léssen, hogy mindaz, aki az Úrnak nevét segítségül hívja, MEGTARTATIK.” (ApCsel 2,21) Úgy legyen! Ámen.

Akiket Isten Lelke vezérel

Alapige: Róma 8,14–17
Bibliaviasás: Lukács 15,11–32

Az egyház történelmében a Római levél, amiből a mai alapigét felolvastam, nagy jelentőséggel bírt. Minden nagyobb teológus foglalkozott vele. Tudjuk, hogy Luther Márton itt találta meg a választ a bűnbocsánattal kapcsolatos kérdéseire: „Oh, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?” És ezután megírta a 95 tételt, amit kiszegezett a wittenbergi várkapura és elkezdődött valami az egyház életében, amit így hívunk, hogy reformáció. Barth Károlynak a Római levélhez írott magyarázata szintén korszakalkotó volt a teológia történetében. Szeretnék én is ilyen nagy korszakalkotó dolgokat mondani, de ez nem olyan könnyű. Inkább azt próbálom elmondani, miért jó, ha Isten lelke vezérel. Az Ige üzenetét szeretném tolmácsolni, mi hasznunk származik abból, ha Isten Lelke vezérel, és mivel hasonlítani szoktunk mindent, mi előnyünk van azokkal szemben, akiket nem Isten Lelke vezérel.

Akiket Isten Lelke vezérel. Úgy érzem, sokkal inkább jellemzőbb ránk a bolyongás, mint a vezettség állapota. Elhangzott már annyi igehirdetés, úrvacsoráztunk többször is, mégsem változtunk sokat. A pünkösdi prédikációk még lehet a fülünkben csengenek, de azok se változtattak rajtunk.

Azt hiszem, a leginkább a tanítványok Jézus mennybemenetele utáni állapota jellemző ránk. Jézus tanította őket, meghalt, feltámadott, 40 napig még velük volt, de ahogy eltűnt a szemük elől, félni kezdtek. Ez a félelem jellemző ránk is. Isten ebből a félelemből, megköztözöttségéből akar kiszabadítani Szentlelke által.

Hogyan?

Először, vezérel-vezet, nem erőszakkal, hanem megadja a gondolkodás lehetőségét, a kételkedés, a döntés lehetőségét. Amiért valakit megkeresztelnek és konfirmál, az még nem jelenti azt, hogy üdvözülni is fog. Isten nem akar senkit se erőszakkal üdvözíteni. Isten megadja a moslékos vályú lehetőségét is. El tudom azt is képzelni, hogy a tékozló fiú nem azzal a szándékkal indult el otthonról, hogy eltékozzolja az atyai örökséget, csak szerencsét akart próbálni, de elvesztette a célt szeme elől, a vezérlő Szentlelket.

Einstein mondta azt, hogy „tökéletes eszközök és zűrzavaros célok világában élünk”. Ő is erre a bolyongásra utalt. Egyrészt szabadok akarunk lenni, másrészt még nem tudunk mit kezdeni a szabadságunkkal. Sokan még a régi rendszer gondolatvilágában élve fentről várják a parancsokat, mások ugyan gondolkoznak, de nincs semmi köszönet benne. Hány úgymond gondolkodó ember jelentette már ki, hogy engem ez az egyház gúzsba köt, nem tudok kibontakozni, én erős vagyok, az egyház arra való, hogy a szegényeket istápolja, a szomorúakat vigasztalja, nekem nincs szükségem rá. Tudjuk hova vezet az ilyen gondolkodás, mutatja azt annyi derékba tört élet. Beszélünk kell azonban a nagyobbik fiúról is, amiért otthon maradt, ez nem jelentette azt, hogy „atyja lelke” vezérelte. Amiért eljárunk templomba, nem biztos, hogy többek vagyunk másoknál, ez nem jogosít fel minket arra, hogy másokat gőgösen lenézzünk. Ennek az Igének egyik kérdése ma az számunkra, hogy ki vezérel minket? Tekintsünk vissza eddigi életünkre. Mérjük fel jelenünket és jövőnket. Ki vezérel minket? Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fia-

Másodszor *Isten fiaai vagyunk*. A Szentlélek istengyermeki tudatot ad. Mit jelent ez? Jelent-e ez egyáltalán valamit számunkra? Emlékszem az elemi iskolában mennyire szá-

mított, hogy ki kinek a fia. Sose hivatkoztam rá, vagy arra, hogy hány testvérem van, de velem sose mertek kikezdeni a nagyobbak, mert félték, hogyha szólok a bátyáimnak, akkor megbosszulják a rajtam esett sérelmeket. Ugye a földi életben mennyire számon tartjuk a rokoni kapcsolatokat. De mit jelent Isten fiainak lenni? A 19. versben azt olvashatjuk, hogy a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. Valóban? Igazán? Ha mi Isten fiainak tartjuk magunkat, tapasztaljuk ezt? Hitetlen szomszédunk alig várja, hogy találkozzon velünk?

Az, hogy Isten fiai vagyunk, azt jelenti, hogy nem vagyunk szolgák, nem a szolgaság állapotában vagyunk. Mindnyájan a szolgaság állapotában vagyunk mindaddig, míg a fiúság állapotába nem jutunk. Mi a szolgaság állapota? A félelem állapota, a bűn és halál okozta félelem állapota, amikor befordulunk önmagunkba és a magunk lelke vezérel és nem az Isten Lelke.

Milyen kifejezően mondja az Ige: „ismét a félelemre”. Tehát onnan Isten már kiszabadított, felkínált egy másfajta életlehetőséget. Ne éljetez akkor pogány módon! A 126. zsoltárban is olvashatunk erről, vége van már a szolgaságnak. Gyermekként Istent Atyának szólíthatjuk. Az Abbá arám szó kedveskedve édesapát, apácskát jelent. Mennyi mindent rejt magában és mi mindent jelent egy apa–fiú kapcsolat. Lehet nem annyira gyöngéd, mint egy anya és fia közti kapcsolat, de mégis milyen nagy dolog valakit így szólítani: édesapám. Erről leginkább az árván felnőttek tudnának beszélni. Általában csak akkor döbbenünk rá, mit jelent ez, amikor már nincs kit így szólítsunk. Ezt tudva látjuk igazán, milyen nagy ajándék az, hogy a mi mennyei Atyánkat így szólíthatjuk meg: Atyám, édes Atyám.

Harmadszor, a Lélek tanít az imádságban Istent megszólítani. A Máté evangéliumában olvashatjuk, hogyha ti gonosz létekre tudtok a ti fiaitoknak jót adni, akkor mennyyel inkább ad jókat a ti mennyei Atyátok, ha kéritek tőle. És itt beszélünk kellene az imádság erejéről, és hogy mennyire megüresítettük azt, mennyire nem élünk vele, hogy elfelejtettünk imádkozni. Kiálthatunk Istenhez. Ez a kiáltás nem az elveszettek jajveszélése, hanem az öröm, hogy imádságot meghallgató Atyánk van.

Negyedszer a Lélek tanúskodik, bizonyosságot tesz, hogy mindaz, amit Jézus mondott az igaz, hogy ő elment helyet készíteni számunkra és mi Isten gyermekei vagyunk. A Lélek biztosít afelől, hogy egy új állapotba jutottunk, túljutottunk az „Ó, én nyomorult bűnös ember” patthelyzetből. Életünk és cselekedetünk forrása az Ige és a Szentlélek lett.

A 17. vers arról beszél, hogyha fiak vagyunk, akkor örökösök is. Sajnos mára rossz hangzása lett ennek a szónak. Ahol örökség van, ott perpatvar is van, az apa meg se halt, de a fiak már összevesztek az örökség felett. Ugyanezt tapasztaljuk az egyházban. Egyes egyházak kijelentik magukról, hogy övék egyedül az atyai örökség, ők az egyedül üdvözítő egyház. „Hívó” emberek egyedül maguknak akarják kisajátítani az örökséget és kijelentik, akik nem úgy élnek, mint ők, nem öröklik a mennyei örökséget.

Érdemes megfigyelni tüzetesebben az alapigét, Pál apostol végig többes számban beszél: fiak, örökösök. Ez az örökség olyan csodálatos, hogy minél többfelé osztódik, annál nagyobb lesz. Nem kell félni, hogyha más is kap belőle, akkor nekem nem jut elég. A Szentlélek biztosít afelől, hogy Isten országának örökösei vagyunk.

A Heidelbergi Káténk így foglalja össze a Szentlélekről szóló tanítását: hiszem, hogy ő nekem is adatott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesevé tesz, engem vigasztal és mindörökké velem marad. Ez tart meg e földi életben a mennyei dicsőségre.

Ezért jó, ha hagyjuk, hogy Isten lelke vezéreljen. Ámen.

Pünkösdi igehirdetések

Bustya Dezső

Marosvásárhely

Szentlélek tisztító tüze

Alapige: Apostolok Cselekedetei 5,1–5

Bibliolvasás: 1Sámuel 16,14–23

Kedves Testvéreim! A felolvasott ige egyike a Szentírás legfélelmetesebb történeteinek. Nem csupán számunkra, hanem az volt azoknak a számára is, akik közvetlenül hallották a szemtanúktól. Bizonyára hangosan adták tovább egymásnak, akárcsak ma a riasztó híreket: Hallottad-e mi történt? „...és mindenkiben nagy félelem támadt, akik ezeket hallják vala...” Őszintén bevallom előttem, nem erről az ígéről szerettem volna ma, pünkösöd vasárnapján nektek prédikálni. Ki is választottam az ünnepi szent leckét, ami szerint: „Nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten; hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét”. (2Tim 1,7) Ez lett volna az én választásom. Azonban olyan nagy erővel szólított meg ez a mai igeszakasz, hogy nem állhattam ellene. Tudniillik úgy van, hogy nem mi, igehirdetők magyarázzuk az igét, hanem az ige magyaráz bennünket. Megszólít, néha úgy, hogy szíven üt és kényszerít, hogy ne azt mondjuk, amit mi alkalmasnak, időszerűnek találunk, hanem azt, amit az ÚR akar szólni általunk!

De hát hol van a pünkösöd, hol a Szentlélek kitöltése ebben az igében? Ne aggódjék senki; benne van! Nem éppen úgy, ahogyan mi gondolnánk, de mindenképpen Isten akaratára szerint. Szentlélekről van szó; egészen pontosan arról, hogy Isten Szentlelkét nem lehet megteveszteni, megcsalni. Aki mégis megpróbálja, az rettenetes tüsszel játszik, félelmetes sorsnak teszi ki magát.

Az általatok is jól ismert epizód az ősgyülekezet történelmének egy részlete. A megelőző fejezet arról beszél, hogy az első Krisztus-követők igazán és őszintén szerették egymást. Nem csupán szóval és nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal. Egy volt a szívük-lelkük. Senki sem tulajdonította csak a magáénak amije volt, hanem minden anyagi javukkal egymás rendelkezésére álltak. Nem is volt köztük szűkölködő, mert ha azt látták, hogy egy-egy család szegényesen él, a módosabbak szívesen megváltak a házuktól, vagy a szántóföldjeiktől, csakhogy a nélkülözőn segítsenek. Így aztán senki sem szűkölködött. Az apostolok az eladott vagyonok árát szétosztották és jutott mindenkinek minden szükséges dologra. A szentíró név szerint is feljegyez egy József nevű, Barnabás melléknevet viselő férfiút, akinek mezeje volt, azt eladta és az árát az apostolok lába elé tette: Tessék, osszátok ki azok között, akik nehéz anyagi helyzetben vannak. Ennek a történetnek hamarosan híre ment.

Ez indította az ApCsel 5. részében szereplő házaspárt, név szerint Anániást és Safírat, hogy ők is valami ehhez hasonlóat tegyenek. Nagyon jó dolog az, ha az emberek dicsérik a nagyvonalúságunkat, az adakozó-készségünket; szerezzük meg magunknak ezt az örömet, mondta az egyikük. Az bizony jó lesz, felelte a házastársa, de hátha egyszer mi jutunk nehéz helyzetbe? Végül is megegyeztek, hogy a birtokukat eladják ugyan, de az árát okosan elosztják: egy részét a gyülekezetnek, a másik részét félreteszik „fekete napokra”. De az apostolok csak *hadd higgyék* azt, hogy az egész összeget odaadták. Hogy fogja őket az egész közösség tisztelni és ünnepelni! Így gondolták ők; de másként gondolta Isten, akinek Lelkét nem lehet becsapni. Amint olvassuk, hirtelen és tragikus halál lett az osztályrészük. Péter apostol rájuk olvasta csalásukat, képmutatásukat; ennek

következménye talán szívinfarktus lehetett, amelynek nyomában azonnal beállott a halál. Akik ezt az esetet látták, hallották, megteltek félelemmel. Nem csoda. Szívükben azt kérdezhették: hát így is munkálkodik a Szentlélek? Mi ezt igazán nem gondoltuk volna!

Péter apostol számonkérő beszédéből három mondatot szeretnék kiemelni, hogy Isten Lelkének ezt az ítéletes, leleplező munkáját szemléltessem.

Az egyik ez: „*Anániás, miért foglalta el a Sátán a te szívedet, hogy megcsald a Szent lelket...?*” Pünkösd ünnepén arról szokott szólni a prédikáció, hogy Isten kitölti Szentlelkét az emberre. Ez így igaz, de ehhez az embernek meg kell üresítenie magát. Ha egy pohár tele van, abba semmit sem lehet tölteni. Ha pl. a poharam vízzel van tele és valaki finom bort hoz ajándékba, csak úgy élvezhetem azt, ha előzőleg kiöntöm a vizet belőle. *A szívben sem lakozhat egyszerre kétféle lélek.* Ezt példázza az a történet, amit istentiszteletünk elején olvastunk a Bibliából. Az ifjú Sault, akit Isten az ő népe fejedelméül kiválasztott, betöltötte Istennek Lelke. Ennek hatására profétált, más emberré lett és a harcban győzelmet aratott. Mindezek Isten Lelke hatásának kétségtelen jelei voltak. Csakhogy később Saul engedetlenné vált Isten iránt; ekkor az Úrnak Lelke eltávozott tőle és *gonosz lélek* kezdte gyötörni. Döbenten kérdezzük: hát ilyen az emberi szív, hogy abban hol Isten Lelke, hol a gonosz lélek lakik? Sajnos, ez az igazság. Kálvin János még erőteljesebben fogalmaz, amikor azt írja, hogy az emberi természet olyan paripa, amelyen hol Isten, hol a Sátán lovagol. Mikor az egyiknek, mikor a másíknak engedünk!

Testvérek, ha baj van a keresztyénségünkkel, akkor annak ez a forrása: kétszínű életet élünk! Szeretnénk Istennek és az embereknek tetszeni – de ugyanakkor szeretnénk a magunk vágyait is kiélni. Az ünnepi arcunk azt mutatja, hogy Isten Lelke megragadott minket, a hétköznapi arcunk pedig elárulja, hogy nagyon is földi célok vezetnek bennünket, még a kegyesség gyakorlásában is. Fele ide, fele oda: adunk Istennek is, de a nagyobbik részt megtartjuk magunknak. Megosztott életet élünk, nem adjuk magunkat egészen Isten Lelkének vezetése alá. És sokszor ez lesz a tragédiánk, még ha nem is ítélt Isten mindig azonnal, mint Anániás és Safira esetében.

Péter másik meggondolkoztató kérdése így hangzott Anániáshoz: „*Nemde megmaradva néked maradt volna meg és eladva a te hatalmadban volt?*” Vagyis: *senki sem kötelezett téged* arra, hogy eladd a meződet. Arra sem, hogy ha már pénzzé tetted, az árát a közösségnek add. A tied volt, szabadon rendelkezhetél vele. Nos, nem az a bűn, ha valakinek van; éppen mint a gazdag ifjú esetében. A bűn az, hogy a javaink fogva tartanak bennünket. Elmondjuk ugyan a Hitvallást, hogy „*mind testestől, mind lelkestől... Jézus Krisztus tulajdona vagyok...*”; persze, a testem s a lelkem az Övé. De ugyanazt a testet a magam kedve, indulata, kívánsága szerint használom. És a lelkemet sem mindig igével, imádsággal, hanem bizony gyakran szennyes gondolatokkal, erotikus filmmel, trágár újságokkal, könyvekkel táplálom. Hát akkor még mondhatom, hogy az a Jézus Krisztus tulajdona? Ő megengedné, hogy ezeket tegyem azzal, ami az Övé?

Az a baj, hogy adunk is, meg is tartunk. A heti 168 órából 1 órát, a pénzünkből a nélkülözhető aprót, a gyermekeinktől az étel előtti imádságot és így tovább: mindenből csak egy részt. A többit megtartjuk magunknak. Isten vegye csak jó néven azt, amennyit adunk. Nem tudom, testvérek, a számonkérés napján nem azt fogja-e megkérdezni Isten, hogy mennyi az, amit magunknak tartottunk meg, s nem azt, hogy mi az a csekélyesség, amiről le tudtunk mondani? És közben a szájunkkal olyan szépen valljuk, énekeljük is, hogy „*szívem tiéd, légy annak is Ura*”. A szívünknek igen! De az időnknek, pénzünknek, a kívánságainknak, az egész életünknek nem Isten az Ura!

A harmadik számonkérő mondat így hangzik: „*Nem embernek hazudtál, hanem Istennek!*” Bizony, erre sem szívesen gondolunk. Arra, hogy az autón, villamoson jegy nélkül utazó nem embereket csap be, hanem a mindent látó Istent. A diák, aki csalással

szerez magának eredményt, jó minősítést, nem a tanárt csalja meg, hanem Istent. Csodálkozunk, ha nincs áldás képmutató, önző, magunknak való életünkön? Az isteni válasz arra, ahogyan élünk, csak a halál, a megsemmisítés lehet! Ahogyan történt ebben a régi történetben is.

Akkor hát mit tehattunk? Valóban tűzzel játszunk? Igen, pontosan ez a helyzet! Festők olyan szépen ábrázolják a tanítványok pünkösdjét, kettős tüzes nyelvekkel a fejük fölött. Csakhogy ez a tűz éget is ám, nemcsak melegít. Amíg a Sátán foglalja el a szívünket, Isten Lelke nem vezethet bennünket. Ha pedig megosztott életet élünk, hol Isten Lelke, hol a gonosz lélek lakik bennünk, tudathasadásos emberek vagyunk, másak nem is lehetünk. A pünkösöd ajándéka valóban Isten Szentlelke, aki tisztít. Kérjük a mennyei tüzet – de legyünk készek arra, hogy sok mindent megemészts az életünkben. Sok salakot, sok tisztátalanságot. De megéri! Isten azt akarja, hogy kiváltképpen gyermekei legyünk eben a világban. És ha kipróbált, a próbát kiálló emberekké leszünk, azt észreveszi a többi ember. A környező világ meggyőződik arról, hogy nem a gonosz lélek, hanem Isten Lelke lakik bennünk – és velük együtt dicsőítik majd az új életet ajándékozó Istent. Ámen.

Erdélyi Géza

Révkomárom, Szlovákia

Ama más Vigasztaló

Alapige: János 14,16–17

Bibliolvasás: Apostolok Cselekedetei 2,29–42

Ünneplő gyülekezet, szeretett testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Mindkét pünkösdi Ige a lélekről és az egyházzal szól. A kettő – Isten Szentlelke és az egyház – elválaszthatatlanul egybetartozik. Mi idősebbek sok pünkösdi beszédet olvashattunk és hallhattunk életünk folyamán, amelyek nemegyszer meggyőző erővel szóltak, külön egymástól csaknem elválasztva a tüzes nyelvek megjelenéséről, illetve Péter prédikálásáról, a háromezer lélek megkeseredéséről és megkereszteléséről, azaz a keresztény egyház születéséről.

Most arra kérlek titeket, kedves testvéreim, hogy a belső összefüggéseket szem előtt tartva szenteljünk figyelmet a pünkösdi események teljes folyamatának. Ha lélekben erre készek vagyunk, akkor meggyőződésből válaszoljunk a következő kérdésekre:

- Ki mozgósította a tanítványokat?
- Válaszként mit tettek és hogyan tették?
- Miért volt szükség a Vigasztalóra?
- Lehet-e egyházunknak pünkösdje ma?

I.

A tanítványokat a Szentlélek mozgósította, bátorságot, erőt, lendületet és tüzet biztosítva biznyságtévésükhöz – tetteikhez. A Péter apostol ajkáról elhangzó prédikációból kitűnik, hogy az Úrhoz vezető, megújító úton az első és kikerülhetetlen lépés az őszinte bűnbánat és az azt követő megtérés. Ennek, a sokak számára kényelmetlen felhívásnak az elfogadása a bűnök megvallása és a megtérés nem magától értetődő, és nem könnyen teljesíthető. Nagy akadályt jelent például a büszkeség, a hiúság, a bűn kedvelése, illetve sokak számára a képmutatás eredményességében való bizakodás, „megvallás nélkül is meg lehet úszni...”

II.

Ha bármely tanítvány önmagára hivatkozva, vagy önmagát állítva a középpontba hívogatna bűnbánatra és megtérésre, igyekezete bizonyosan csőddel végződné. Csak a Lélektől vezetett Krisztus-prédikálás az egyetlen biztosítéka az eredményességnek. Péter püünkösdi prédikációja Jézus Krisztusra mutatva lett elfogadható és áldást hozó. Gondoljuk el, vajon hány nagy gonddal megfogalmazott, ékes szólással elmondott prédikációnk maradt viszhang nélkül a gyülekezetekben, mert valójában nem Krisztusról szólt, s nem a Szentlélektől ihletett beszéd volt. (Csupán gyarló gondolatként jegyzem meg, mintegy mentségül – ha egyáltalán van mentség – korunk formális püünkösdléseit látva, hogy magyar népüünk körében régen te kedves ünnepe volt a püünkösdl. Ezt énekek, dalok, nóták igazolják, s ezért, talán könnyebben talált utat hajdan a szívekhez püünkösdl üzenete.)

III.

Jézus beszéde, ama más vigasztalóról, püünkösdlre vonatkozott. Tanítványainak akkor ígerte a Vigasztalót, a Szentleket, amikor öök az Úr távozásáról hallva, szomorkodva bánatba estek. Figyelemreméltó, hogy Isten lelkéről, a Szentháromság harmadik személyéről, már a Biblia első lapján is olvasunk. Amikor a mélység fölött még sötétség volt, Isten Lelke „lebegett a vizek fölött”, hogy a következőkben fényt és lüktető mozgást biztosítson a születendő életnek, a teremtett világnak.

Jézus mai tanítványai, például mi, ugyancsak ki vannak – ki vagyunk – téve sokféle káros, hasztalan szomorkodásnak, bánatnak. Ha ez a hangulat és jelenség valakit hatalmába kerít, ma az orvosok ezt a jelenséget veszélyes, nem nagyon gyógyítható diagnózisként depresszióknak nevezik. Jézus az, aki ígéri és adja „a más vigasztalót”, a gyógyítót és gyógyulást, mert tudja, hogy szükség van rá, s csak a Lélek hatalma jelent igazi megoldást. Jézus tudja, hogy az emberi vigasztalás, bár jólesik, de erőtelen és gyakorta hamis. Csak Isten Lelke képes igazi vigaszt nyújtani, és a vigasztalást velüünk elfogadtatni. De hogyan vigasztal a Lélek? Kételyeink és kétségeskedéseink közepette, söt azok ellenére, azzal vigasztal, hogy tudtukra adja: van Isten, s az Isten a mi szerető Atyánk. Van kegyelem, van megváltás. Ezért mindig alázattal, elfogadó szívvel figyeljüünk a Lélek üzenetére, nyílt, vagy rejtett indíttatásaira.

IV.

Végezetül, kedves testvéreim, gondoljuk végig a kérdést és az adandó feleletet, tehát hogyan lehet püünkösdlje az egyházunknak? Először is tegyüünk félre minden kételyt és valljuk meg, hogy lehet, de csak a Szentlélek által. Ez egyben azt is jelenti, ne kísérletezzüünk hiábavaló módon önmagunkra építve, ne csacsogjüünk megnyerő szavakat használva arról, ami lehetetlen, mert csupán önerőből, emberi elszánásból eddig sem lett és ezután sem lesz megújulás.

Valljuk meg azt is, hogy éppen teljes benső változásra, megújulásra, megújult szívre és egyházra van ma igazán szükség. A Szentlélek átfórmáló, újjászüldő ereje először istenfélővé tesz, aztán Isten-közelségbe vezet, és Isten közelségében minden mássá lesz, mások leszüünk mi magunk is. A Szentlélek erősebb a bünnél. Ezt az üzenetet is halljuk meg, és tegyüünk róla bizonyosságot.

A Lélek munkájának egyik hatalmas eszköze és lehetősége az ima. Ez a lehetőség még mindig nagyrészt kihasználatlan, életüünkben még mindig inkább pusztá lehetőség, mint valóság. Rá kell döbbernüünk, hogy keveset, többnyire csak szükséghelyzetben imádkozüünk, vagyis emberi oldalról közelítve a kérdéshez az a szomorú valóság, hogy

alig van kapcsolatunk Urunkkal és Istenünkkel. Ezért olyan silány és szegényes az életünk és többek között ezért borul fel minduntalan a világ csábításainak zuhatagában a helyes értékrendünk. Sokan kételkednek az imádkozás nyújtotta lehetőségben és a Lélek munkájában, mert az Ő munkája láthatatlan. A Lélek bizonyos értelemben valóban titok, de munkája, munkálkodásának eredménye kétséget kizáróan kézzelfogható, tapasztalati tényekben jelentkező valóság.

Pünkösd a Szentléleknek és munkája eredményének, az Egyháznak a nagy ünnepe. Vajha mindnyájunkat eltöltene ez a Lélek, hogy átélhessük a csodát, és értőivé válhassunk a nagy titoknak: amikor „egyházat” mondunk, Jézus Krisztusról szólunk, s amikor Krisztust prédikáljuk, akkor az egy testet, az egyházat látjuk. Jövel Szentlélek Úr Isten, tölts be, szüld újjá az életünket. Ámen.

Jánossy László

Balázsfálva

Látá alájőni mint egy galambot...

Alapige: Máté 3,16–17

Bibliaalvasás: Apostolok Cselekedetei 2,1–21

Kedves Testvéreim! Pünkösd ünnepén a Szentlélekről mint „kettős tüzes nyelvekről” szoktunk beszélni, ami egészen természetes, hiszen ahogy a bibliaolvasási részből hallottuk a gyerekkorunk óta ismerős történetet, azon a régi „hetek ünnepén”: „sebesen zúgó szélnek zendülésével” kettős *tüzes nyelvek* formájában jelent meg a tanítványok feje fölött a Lélek. E mostani istentiszteleten az Ige alapján a Szentléleknek egy *másik* megjelenési formájából fogunk hallani, mégpedig arról, hogy amikor Isten Szent Lelke *galamb* alakjában jelent meg.

Csodálatos és jelentős szerepe van a Bibliában a galambnak. Az özönvíz történetének a végén kerül elélnk először, amikor Noé kibocsátotta a bárkából, míg a végén egy olajfalevelet hozott a szájában. Erről tudták meg a bárka lakói, hogy „a vizek leapadtak” s nemsokára el lehet hagyni a bárkát. Ez a szájában olajágot hozó galamb jelkép lett az emberség számára, amely a békességet, Isten megbékélését jelképezi. Aztán ott van az igazi Békességszerző Jézus bemutatásánál is a templomban, amikor „két galambfiat áldoznak” a szülők. Majd ott van egy másik „Víz” mögött, a Jordán vize mögött, amelyből éppen most jött ki Jézus megkeresztelkedése után. Itt látjuk Jánossal mi is Isten Lelkét alászállni Jézusra, mint egy *galambot*. Természetes, hogy ebben a történetben a galamb sokkal többet jelent, mint a Noé történetében, ahol a kemény ítélet után Isten megbékélését, gyermekeire való rámosolygását jelentette, itt pedig magát Isten Szent Lelkét, aki a menny magasságából szállt le Jézusra.

Milyen áldás lenne számunkra, ha a Szentlélek galambja megjelenne ezen a napon a mi életünk felett, ha rászállana szívünkre és meggazdagítana bennünket! Pünkösd van, a Lélek kitöltésének ünnepe, ami azt jelenti, hogy valósággá lehet számunkra is! Éppen ezért az Igére figyelve nézzük meg: mikor jelent meg a Szentlélek galambja, milyen áldást jelentett akkor és milyen áldást jelent számunkra ma.

I.

A Szentlélek galamb formában Jézus megkeresztelése alkalmával jelent meg. Ahogy az igéből hallottuk: „és Jézus megkeresztelkedvén azonnal kijöve a vízből. ...És ő látá Istennek Lelkét alájőni, mint egy galambot...”

Keresztség és Szentlélek! Feltétlen szükséges találkozás ez ahhoz, hogy igaz keresztyén élet születhesse. Nem elég a vízzel való megkereszteltetés ahhoz, hogy valaki keresztyén ember legyen. Szükséges, hogy a Szentlélek is megkeresztelje, mert csak ilyen kettős keresztségből származhat áldott és hasznos élet. Egyébként a keresztség és a Szentlélek találkozása olyan, mint a gyümölcsfák virágának és a méheknek a találkozása, amely találkozásból lesz a gyümölcs. A virág magában csak ígéret csupán, amely egy ideig gyönyörködteti az embert, azután csak kedves emlék marad.

Vajon népegyházunkban minden megkeresztelt ember Krisztus-követő ember is? Ha az lenne akkor, igazán boldog világban élnénk. De sajnos a keresztséget nem követi a Szentlélek galambjának a leszállása, a Szentlélekkel való megkeresztelés! Ezért van egy csomó istenkáromló, templomot kerülő ember, akik meg voltak keresztelve ugyan vízzel, de nem Szentlélekkel is. Gondoljunk a kisgyermekes édesanyákra, hogy aggódnak, ha beteg a gyermekük, valósággal félnek, nehogy kereszteleetlenül haljon meg a gyermek, mert elkárhozik. Pedig Jézus soha, sehol nem mondott ilyent. Ellenkezőleg, azt tanította, hogy „ilyenekké a mennyeknek országa”. És ehhez nem fűzött semmiféle feltételt, még azt sem, hogy csak akkor az övék a mennyek országa, ha meg vannak keresztelve.

A hallottakra gondolva megállapíthatjuk, hogy amiképpen igyekszik az ember, az édesanya, hogy beteg gyermeke meg legyen keresztelve, úgy kellene törekedjen arra is, hogy a vízzel való keresztséget a Lélek keresztsége is kövesse! Mégpedig azért, mert csak annak lehet teljes keresztyén élete, aki a Lélek által is megkereszteltetett, más szóval „akire alászállt a Szentlélek galambja”.

II.

Hogy milyen nagy áldást jelent, ha valakire rászáll a Szentlélek galambja, azt az Ige beszámolójából látjuk:

a. Mindenekelőtt *megnyitja számára a mennyet*. Jézus is, amikor kijött a vízből „az egek megnyilatkozásának neki”. Milyen csodálatos dolog, lehetett látni: a *megnyilatkozott egetek!* Belátni oda, ahová mi most még „csak tükör által, homályosan” látunk.

De hát ez csak Jézussal történt meg – mondhatja bárki. Igaz, Jézussal történt meg, de „amik megirattak, a mi tanulságunkra irrattak meg”. (Róm 15,4) És ha fellapozzuk a Bibliát, máris igazolva látjuk, hogy Jézus követőivel is megtörtént szó szerint ugyanez. István vértanúról jegyezték fel, hogy halálra kövezése alkalmával, mivel teljes volt Szentlélekkel a „mennybe függesztvén szemeit, látá Istennek dicsőségét, és Jézust állani Isten jobbjára felől” – ahogy ő maga is bizonyosságot tett róla: „Ímé, látom az egetek megnyílni s az embernek Fiát az Isten jobbjára felől állani.” (ApCsel 7,55–56)

Bizony a Szentlélek megnyitja földi szemek előtt a mennyet!

Ennél a gondolatnál hadd kérdezzem meg Testvéreim, vajon milyen számunkra a menny? Egy titkokkal teljes, áthatolhatatlan kupola, mely fejünk fölé borul? Vagy pedig Isten ígéreteinek fényes és gazdag tárháza – az a legszentebb hely, amely előtt már kettéhasadt a kárpit!?

A Szentlélek kitöltésének az ünnepén *kérd* a Szentlelket, mert a Lélek munkája tárja fel előttünk Urunk mennyre vonatkozó ígéreteit, és azokat, amik most még távol vannak, közel hozzá. Kérjük hát a Szentlelket tudva, hogy: „aki kér, az mind kap”, és tudva azt is, hogy ahol a Lélek megjelenik, *ott megnyilatkozik az ég is!*

b. A második áldása a Léleknek abban van, hogy *alászáll*. Amikor Jézus megkeresztelkedett, akkor is alászállott. Nem maradt ott fenn a felhőkben, vagy a „vizek felett lebegve, mint a Teremtés idején. Nem maradt és nem marad csupán egy tovaröppenő égi

tünetemény, hanem – hogy említettem – *alászállt* az Igében Jézusra, az első pünkösdben pedig „sebesen zúgó szélnek zendülésével” a tanítványokra!

Milyen nagy biztatás, örömmüzenet van ebben a mi számunkra. Mi ugyanis itt élünk: alatt. Röghöz tapadt, földi, bűnös emberek vagyunk. De íme, a Lélek *alászáll*. Nem nézi azt, hogy mennyire méltatlan ez a föld és ez az egész földi világ Isten szentségéhez. Nem nézi, hogy mennyire szennyes, bűnnel fertőzött – Ő *alászáll!* Mint ahogy az első karácsony éjszakáján sem nézte, hogy csak egy szemetes istállóban volt hely számára, Ő megszentelte jelenlétével azt. Vagy ahogy az első pünkösd napján is nem a hatalmas templomot, hanem éppen azt a házat töltötte be, ahol a tanítványok ültek – úgy száll alá ma is éppen oda, ahol most vagyunk!

Milyen csodálatos! Isten Szent Lelke alászáll a mi bűnös emberi szívünkre, hogy megszentelje, megtisztítsa azt! És milyen nagy kegyelem Istentől, hogy nem nézi a mi gyarlóságunkat, hanem kész Szentlelkét *alá küldeni*. Csupán az a kérdés: vajon most, pünkösd ünnepén *kész-e a te szíved és kész-e az én szívem is arra, hogy a Szentlélek alászálljon reá?*

III.

Végül az Ige befejező része azt mondja el, hogy amikor a Szentlélek alászállott Jézusra, akkor megszólalt egy mennyei hang, az Atya hangja, és ezt mondta: „Ez amaz én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm!” Ez az égi hang tehát *bizonyágot tett* Jézusról.

A Szentlélek tehát *bizonyágot tevő Lélek*. Ahol a Lélek megjelenik, ott égi hangok szólalnak meg! Itt is, ahová a Szentháromság Isten nevében gyűlünk össze istentiszteletre, minden egyes igehirdetésben *az Atya bizonyágtévő szavát* halljuk az Ő Fiáról, Jézus Krisztusról.

Milyen jó volna, ha részesülnénk még ezen az ünnepen ezekben az áldásokban, más szóval, ha a Szentlélek mint galamb ma ide szállna reánk!... ha áldottá tenné megkeresztelésünket, hogy ne csak vízzel, de Lélekkel is lennénk megkeresztelve. És milyen jó volna, ha megnyitná előttünk is a mennyet: Isten ígéreteinek gazdag tárházát!... De főképpen jó volna, ha alászállna a mi bűnös életünkre, hogy megtisztítsa azt, hogy azután megtisztított szívvel hallgathassuk a bizonyágtétel szavát, melyből felismerhetnénk Jézus értünk hozott nagy-nagy áldozatát.

János evangélista feljegyzése szerint Jézus megkeresztelésénél Keresztelő János nem ismerte személyesen Jézust, csak a Szentlélek reászállásából ismerte fel, ugyanis János csak azt tudta: „akire látod a Lelket leszállani, *az az, aki keresztel Szentlélekkel*”. (Jn 1,33)

Jézushoz kel menni, mert ha hozzá megyünk, akkor boldogan fogjuk megtapasztalni, amit Pál apostol mond, hogy már túl is vagyunk a Lélekkel való megkeresztelésünkön: „mert hiszen a *Lélek által mi* mindnyájan egy testté kereszteltettünk meg...” (1Kor 12,13) – talán a vízzel való megkeresztelésünk alkalmával, vagy talán egy ilyen szép és áldott pünkösdünnepen. És azóta is ez a Lélek juttatja eszünkbe mindazt, amit Jézus mondott nekünk s teszi az Úr ígéretének eszünkbe juttatásával Isten kegyelmének gazdag és kívánatos tárházává a mennyet, ahol – énekünk szerint – „boldog lelkek zengenek...”

Onnét szállt a földre le Isten Lelke, hogy ezen az ünnepen is megérintse, megszentelje és tisztává tegye szívünket. Köszönjük meg ezt a drága ajándékot Istenünknek! Ámen.

Vesztek erőt

Alapige: Apostolok Cselekedetei 1,8

Bibliailvasás: Apostolok Cselekedetei 2,22–33

Keresztyén Testvéreim! Ünneplő Gyülekezet!

Istentiszteletünket hadd kezdjük hitvallásunknak ezzel a tételével: „Hiszek Szentlélekben.” Ehhez hozzátesszük: igen, ma, pünkösd napján a Szent Lélek Istenről szól az igehirdetés. A Szentháromság harmadik személyének tiszteletére gyűltünk össze. Hitvallásunknak ez a tömondata nyugtalanítóan tömör. Nem árul el semmit a Szent Lélek kivoltáról, sem tulajdonságairól. Láthatatlanul és érzékelhetetlenül suhan el sokszor hangsúlytalanul elrebegett vallástételünk meggyőződés nélküli szavaival. Pedig mi úgy megszeretnénk ragadni Őt, aki oly sok drága ajándéknak az adományozója. Mi úgy szeretnénk bepillantani titkaiba, hogy mondhassunk Róla valamit, hogy valamilyen formát öltön, hogy csodaváró szemeink végre megragadhasák. Nos, testvéreim, pünkösd szent ünnepén meg kell hallanunk, hogy a Szent Lélek azért adatik az Őt kérőknek, hogy általa Isten munkálkodását fedezzük fel életünkben, és azt az erőt, amely képessé tesz a szent szolgálatra, alkalmassá tesz küldetésünk elvégzésére. Erre a feladatra nem csak minket, lelkipásztorokat hívott el az Úr, hanem minden egyes gyermekét, akit a keresztségben magának elpecsételt, amely feladatra valamennyien vállalkoztunk, amikor hitünkről vallást tettünk. A Szent Lélekről nem nekünk kell beszélnünk, hanem Őt kell kérnünk és hagynunk, hogy szóljon és cselekedjen bennünk és általunk. Hitvallásunk tömör kijelentése ily módon egy csodálatos világ kapuját nyitja meg. Ez a tömondat végeláthatatlan ajándékoknak a tárháza. Ez nyitja meg lelkünk értelmét az Atya és a Fiú hatalmának és munkájának megértéséhez.

Vegyük kézbe, testvéreim, ezt a kulcsot és ismerkedjünk meg vele.

A Szent Lélek személyes valóság, hiszen a Szentírás félreérthetetlenül úgy mutatja be, mint személyt. Bizonyítékként hadd említsünk meg egy pár, személyre jellemző tulajdonságát. Először is a Szent Lélek *értelemmel* rendelkezik. Ismeri és kutatja Isten dolgait. Így adja ezt elénk Pál apostol: „A Lélek mindenenket vizsgál, még az Istennek mélységeit is. Mert kicsoda tudja az emberek közül az ember dolgait, hanemha az embernek lelke, amely öbenne van? Azonképpen az Isten dolgait sem ismeri senki, hanemha az Istennek Lelke.” (1Kor 2,10–11) A következő versben pedig arról nyerünk bizonyosságot, hogy a Szent Lélek, mint személy, tanít minket: „Ezeket prédikáljuk is, nem oly beszédekkel, melyekre emberi bölcsesség tanít, hanem amelyekre a Szent Lélek tanít...” Milyen boldog az az ember, aki a mennyei tanítónak tanításait szívébe zárja. Annak a boldogságnak lesz részese, amely volt mindazokban, akik a Jézus tanításait hallgathatták. Hiszen ez így is van, mert maga a mi Urunk küldte a Szent Lelket, hogy soha se érezzük azt, hogy Ő távol van tőlünk, és hogy az élet forgatagában soha se maradjunk tanácstalanok.

A Szent Lélek *érzelemmel* is rendelkezik, érző Lélek. Mint ilyen, megszorodik hitetlenségünk, hűtlenségünk láttán. Sok istentelen cselekedetet lehet elrejtteni a világ szeme elől, de a Szent Lélek elől semmit sem lehet elrejtteni. A világosság gyermekeinek a tudatával kell tehát járnunk e sötét világban, hogy a mennyei világosság éppen a Szent Lélek által ragyoghasson fel általunk. Pál apostol így figyelmeztet tanításával: „És meg ne szomorítsátok az Istennek ama Szent Lelkét, aki által megpecsételtetek a teljes váltságnak napjára.” (Ef 4,30)

Egy másik alapvető személyi tulajdonsága a Szent Léleknek az, hogy *akarattal* rendelkezik. Nem lehet befolyásolni, nem lehet helyhez vagy személyhez kötni. Szent Léleknek nem lehet megparancsolni mit és hogyan cselekedjen. Isteni, mindenható voltát mi sem ábrázolja jobban, mint éppen ez a tulajdonsága. Világunknak jobbra-balra ingadozó „hatalmasságai” mily erőtelenek az Ő hatalma mellett. Mennyire a kényszer és az erőszak nyomására cselekednek. Életük és vélt hatalmuk mulandóságra ítélt hiábavalóság. Isten Szent Lelke örökkévaló akarata szerint munkálja népe között az igazságot és a szentséget, szabadon osztogatja ajándékait azoknak, akik azt szívbeli fohászkodásaiban szüntelenül kérik. A Szent Lélektől kapott ajándékaink erőben nyilvánulnak meg. Nem tárgyi jelleggel, hanem cselekvő erővel bírnak. Így lesz a Lélek szabad akarata bennünk erővé. Ezen erő által jutunk el az igazságra, mert a Szent Lélek nem hagy minket a hazugság sötétségében. A mi Urunk Jézus Krisztus biztosította az övéit erről, amikor ezt mondta: „De amikor eljő amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra.” (Jn 16,13a) Istennek ereje és igazsága szemben a világban uralkodó igazságtalansággal és a mi gyengeségünkkel. A pünkösdi Lélek ebben a mi erőtlenségünkben jön segítségül. „Hasonlatosképpen pedig a Lélek is segítségére van a mi erőtlenségünknek, mert azt, amit kérnünk kell, amint kellene, nem tudjuk; de maga a Lélek esedezik mi értünk kimondhatatlan fohászkodásokkal.” (Róm 8,26)

Keresztyén testvéreim! Az Újszövetség első pünkösdjén, amikor a Szent Lélek kitöltött, a tanítványok erőt kaptak. Olyan erő ez, amely nem hasonlítható az anyagi világ nyers, fizikai erejéhez. Isteni, igazi lelki erőt kaptak, amely alkalmassá tette őket arra a munkára, amelyet a világ minden erejét igénybe véve sem tudná senki más elvégezni. Abból az erőből vettek, amely megteremtette ezt a világot. A tanítványokra tüzes nyelvek formájában telepedett a Szent Lélek. A lángolásnak küldetés erejével, mint ahogyan Mózesnek jelent meg a csipkebokorban. Ez a Lélek volt ott a törvényadás hegyének robajában és a prófétát megszólító halk szóban. Ez az erő győzi le Isten népének ellenségeit. Ez a Lélek van jelen Dávid örömtáncában, ez eleveníti meg a vigasztalhatatlan gyász jelképeként a szétszórtságban fehérlő csontokat. Ő a halálból feltámasztó, az újjáteremtő erő. Ez volt mindig a mi Urunk Jézus Krisztussal. Ezzel az erővel tanított és gyógyított. Méltó hát az emberi rácsodálkozásból fakadó bizonyágtétel: úgy tanít, mint akinek hatalma van. A pünkösdi erő támasztotta fel Jézust és tette Simont végérvényesen Péterré, azaz kösziklává, és tette alkalmassá, hogy bizonyágot tegyen Jézusról, az Isten Fiáról, aki a Krisztus, akit megfeszítettek, aki meghalt, de aki harmadnapra feltámadott. Ezen erő által dicsőítetik a Szentháromság egy igaz Isten a mi megszentelődésre vágyó Anyaszentegyházunkban.

Ünneplő gyülekezet! A pünkösdnek ama jeles napján, Jeruzsálemben azért gyűltek össze a világ szinte minden tájáról zsidók és nem zsidók, hogy az ősi szokás szerint áldozataikat mutassák be az újkenyér ünnepén. Bizonyára sokan voltak olyanok is, akik ötven nappal azelőtt szemtanúi voltak Isten Fia halálának. Nos, ez a gyülekezet azon az ünnepen az örök élet kenyerét kapta a Szent Lélek ajándékaként, aki a Krisztus. Új kovász kezdte el munkáját életükben, az örök életre tápláló kenyérére, az új teremtésére. „Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régiek elmúltak, imé újjá lett minden.” (2Kor 5,17) A pünkösdkor megszületett gyülekezet feje a Krisztus. Ez a gyülekezet azóta is gyarapodik, mert benne a Szent Lélek ereje, az örök élet kovása dolgozik. Kérjük Istent, hogy Szent Lelkének erejét töltsse ki erre a gyülekezetre is, tegye mindannyiunk életét gazdaggá a bennünk munkálkodó ereje által. Cselekedeteinkkel tegyük vallást Róla! Hü és buzgó szolgálatunk legyen a bizonyágtévésünk eszköze! Isten országa, amely nem beszédben, de erőben van, jöjjön el hozzánk ma! Ámen.

Engedelmesség és megszentelt élet

Alapige: Apostolok Cselekedetei 2,1–4

Bibliailvasás: Róma 8,1–11

„És mikor a pünkösöd napja eljött, mindnyájan egy akarattal együtt valának” – ezt olvastuk és hallottuk az alapige első üzeneteként.

Mindenekelőtt azt kell tudnunk, hogy a pünkösöd, Szentlélek kitöltetésének a napja nem emberi elhatározás eredménye. Nem azért volt pünkösöd, mert Jézus tanítványai elhatározták azt, hogy szerveznek egy „piros betűs” kalendáriumi ünnepet. A pünkösöd ma sem emberi vagy egyházi rendelés függvénye, hanem az Anyaszentegyház Fejének való engedelmeskedés. Ezért gyülekezünk össze minden esztendőben pünkösödöt ünnepelni. Jelenlétünk annak a bizonyága, hogy Jézus Krisztusnak az ígérését és parancsát meghallottuk, s a pünkösödi harangok hívó szavára eljöttünk a gyülekezeti közösségbe Isten beszedének a meghallgatására.

Anyanyelvünk „pünkösöd” kifejezése az újszövetségi görög nyelvből származik. A szó eredeti jelentése: ötvenedik nap. Amiképpen a húsvét ünnepe a zsidók páska ünnepéhez, úgy a pünkösödi csoda is (ti. Szentlélek kitöltése) egy ószövetségi ünnephez kapcsolódik.

A 3Móz 23,15–21 rendeli, hogy az aratás zsengejét vigyék az Úr elé a páska utáni ötvenedik napon. Ezen a megjelölt napon az ószövetségi rendelkezések „szent gyülekezések” megtartását tették kötelezővé a „szent helyen” (5Móz 16,9). Azt kérdezhetjük, hogy mi közünk van mindezekhez nekünk 2001-ben pünkösödöt ünneplő keresztyéneknek? Kérdezhetjük azt is, hogy vajon el kellene záródnunk Jeruzsálembe ezen az ünnepen? Erre csak Jézus szavával felelhetünk, aki mennybemenetele előtt figyelmeztette tanítványait: „hogy el ne menjenek Jeruzsálemből, hanem várják be az Atyának ígérését, melyet úgymond, hallottatok tőlem: hogy János ugyan vízzel keresztelt, ti azonban Szent Lélekkel fogtok megkereszteltetni nem sok nap múlva” (ApCsel 1,4–5).

Világosan látnunk kell, s bűnbánattal beismernünk azt, hogy minden nyomorúságunk abból származik, hogy nem hallgattunk a szabadító (Mégváltó) Jézus szavára, aki feltámadása után ezt mondotta az övéinek: „el ne menjenek Jeruzsálemből, hanem várják be az Atyának ígérését”. Az első pünkösöd csodája: Szentlélek vétele, a nyelveken való beszélés képessége stb. ott valósul meg az Anyaszentegyházban, ahol a keresztyének (Krisztus tanítványai) engedelmeskednek Uruk parancsának.

Az első pünkösödi ünnepen a tanítványok mindnyájan egy akarattal együtt voltak. Hadd kérdezzük meg ezen a pünkösödi ünnepen: Milyen akarattal, milyen reménységgel, milyen indulattal gyülekeztünk össze pünkösödöt ünnepelni? Van-e „egy akaratumk” a családban, a baráti körben, a munkahelyen, a társadalomban, az ugyanazon országban hazában élő atyafiak, azaz keresztyének között? S közelebb menve: egy akarat uralja-e református gyülekezeteink életét? Nem kell-e azért szégyenkezünk ország-világ előtt, hogy a leglehetősebb, a legádázabb gyűlölködés példáját szolgáltatja református egyházunk közléte? Azt válaszolhatjuk, hogy azért van mindez, mivel különböznek az akaratok, az akarások, de valójában mindenki jót akar „a maga módján”. Ezt a vélekedést elfogadhatjuk ugyan az általános emberi gondolkodás szintjén, de mindenképpen alá kell rendelnünk Jézus Krisztus parancsolatának. Az Ő akarata pedig az, hogy az Ő kizárólagos akaratának engedelmeskedjenek az eklézsiában mindenkinek, mégpedig kivétel nélkül. A Krisztus egyházában ezért nincs, és nem is lehet semmi emberi akaratnak vagy

„akarnokságnak” helye. Az akarat vonatkozásában egészen egyértelmű minden hívő ember előtt, hogy egyedül Isten akaratának kell engedelmességnünk (HK 124), senki másnak. Minden megosztottság, ellentét és ellenségeskedés abból származik, hogy nem tudunk „egy akaraton együtt lenni” sem a családban, sem a baráti körben, még kevésbé a mindenkori társadalmi-politikai-nemzetiségi „akaratokat” illetően.

Ez nem a „mások”, az ateisták, a marxisták, hanem mindenekelőtt a mindenkori keresztyének bűne. Mi ugyanis – másokkal ellentétben – hallottuk Jézus parancsát, mely arra vonatkozik, hogy ne menjünk el Jeruzsálemből, a „békeesség városából” mindaddig, míg az ígélet be nem teljesedik. A „mindaddig” a keresztyén várakozás, a Lélek kiáradására tekintő hívő engedelmisség ideje. A mennybemenetel alkalmával Jézus azt ígerte tanítványainak, hogy addig maradjanak Jeruzsálemben, amíg be nem teljesíti az ő ígéletét, azaz elküldi az ő Szentlelkét, aki által mindörökké velük marad.

Tudnunk kell azt, hogy Krisztus gyermekei is belefáradhatnak a várakozásba. Az ő földi életükben is ugyanúgy váltakoznak a kedvük szerinti és a kedvük ellenére való napok, helyzetek, mint azokéban, akik nem tudnak vagy nem akarnak tudni Krisztus ígéréteiről. Milyen sokszor sóhajunk föl magunk is a súlyos megpróbáltatások idején így: „Meddig még Uram, meddig?” Bizony sokszor voltunk és lehetünk ilyen keserves állapotban. Minden ilyen alkalommal jusson eszünkbe az, hogy Urunk nem ártat bennünket hamis ígéretekkel. Igaz ugyan, hogy nem ígerte azt, hogy minden kívánságunkat teljesíteni fogja, de bizonyosak lehetünk afelől, hogy minden ígéletét betölti. Az Anyaszentegyház azoknak a tanítványoknak a közössége, akik Jeruzsálemben és bárhol a világon „egy akarattal” együtt tudnak maradni, várva az ígéretek beteljesedését. Ott, ahol ez a tanítványi engedelmisség lesz uralkodóvá, ott minden kétséget kizáróan tapasztalni fogják az „egy akarattal együtt” levők, mint egykor a jeruzsálemi házban a Jézus egybegyűlt tanítványai, hogy „nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, eltelé az egész házat”. Szentlélek betölt szívet és szobát.

Lehet sokak számára érthetetlen és megmagyarázhatatlan a bibliai üzenet. Lehet vitatkozni, okoskodni arról, hogy miképpen fogadható el az emberi értelem számára az, ami az első pünkösdi alkalmával történt Jeruzsálemben. Sokan meg is próbálkoztak, s manapság is találkozunk olyanokkal az egyházon belül, akik megkísérlik – egyébként a legjobb szándékkal – elfogadhatóvá tenni az emberi értelem számára a pünkösdi csodát. Mindezek a vállalkozások – nemes szándékuk dacára is – hajótörést szenvedtek és szenvednek. Szentlélek ugyanis nem emberi okoskodás, bölcselkedés tárgya, hanem a mennybe ment Megváltó Úr Jézus szüntelen jelenlétének, őrizetének, hatalmának a megtapasztalása „mind az időknek végezetéig”. Szentlélekről Pál apostol bizonyosságtétele alapján tudjuk, hogy általa Jézus Krisztus lakozik közöttünk, sőt egyenesen bennünk. Mégpedig annyira valóságosan, hogy azok, akik Szentlelket elfogadták, Istent „Atyának” szólíthatják, s őket mint Isten fiait Isten Lelke vezérli (Róm 8,14–16). Ezt ugyan vitathatják, kétségbe vonhatják azok, akiknek az életéből hiányzik a „szívbeli bizodalom” (HK 21), de az Urat szeretőkre, a reá várókra kiárad Szentlélek ajándéka, megteljesednek áldásával, a Lélek gyümölcseivel (Gal 5,22). Szentlélek az első pünkösdi alkalmával látható formában jelent meg. Erről így tudósít alapigénk: „És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltelé a házat, ahol ülnek vala.” A „hirtelenség” alatt ne azt értsük, hogy a Lélek kitöltetésének ne lett volna híre a tanítványok között, hiszen maga Jézus adta „hírül” nekik azt, hogy majd „nem sok nap múlva” elküldi Szentlelket (ApCsel 1,5). Ezt az egybegyűlt tanítványok komolyan is vették. E híreket engedelmeskedtek azáltal, hogy nem széledtek el, hanem egy akarattal együtt vártak az „égből” (mennyből) érkező ígélet beteljesedésére. A „sebesen zúgó

szél” formájában megérkező Szentlélek „eltelé”, azaz megtöltötte az egész házat, ahol a tanítványok ültek.

Isten Szentlelke azóta is így „szenteli meg”, „tölti meg” azokat az otthonokat, családokat, közösségeket, hol engedelmes, benne bízó lelkek vannak együtt az Ő akarata szerint. Ahol szállást vesz Isten Szentlelke az egyes lelkekben és közösségekben, akikre az Ige kifejezésével élve „reá ül”, ott ma is meglátszik az Ő hatása, munkájának eredménye. Nem a családi, közösségi és akár egyházi „felzúdulásokban” lesz nyilvánvaló Szentlélek munkája, hanem éppen azáltal, hogy az ilyen lelkeket és közösségeket Krisztus békessége, a szerinte való szeretet, igazság és jogosság „üli meg”. Arra a kérdésre, hogy vajon elérkezett-e hozzánk is Szentlélek, alapigénk záróüzenete adja meg a választ: „És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel, és kezdének szólni más nyelveken, amint a Lélek adta nekik szólniok.”

Az Ige üzenete mindnyájunk számára világos. Azt jelenti, hogy mindazok, akik megteljesednek Szentlélekkel, azok a Lélek által nekik ajándékozott „más” nyelven kezdenek el beszélni. Melyik ez a „más” nyelv?

Nem azt jelenti ez, hogy ki-ki közülünk elfeledné anyanyelvét Szentlélek vétele után. Még azt sem mondhatjuk, hogy Szentlélek tanítana meg általunk nem ismert idegen nyelvre vagy nyelvekre. Ezeket szorgalmas tanulással kell elsajátítanunk. Ilyen értelemben nem egy intenzív „nyelvkurzus” résztvevői Szentlélek emberei, hanem olyanok, akiket Jézus a maga nyelvén tanít meg szólni a családban, az egyházban, a társadalomban, a népek és országok közötti „párbeszédben”. Nem valami mennyei-angyali nyelv ez, hanem a békesség, a szeretet, a megbocsátás, a Krisztus szerinti „egyetértés” beszéde, ellettében a „bábeli zűrzavarral”, hol az egyazon nyelvet beszélők sem értik meg egymást. Külön érdemes arra figyelni, s ellenőrizni, hogy mi milyen nyelvet beszélünk családjunkban, baráti körünkben, más nyelven értő és beszélő atyáinkfiával. S ha azt tapasztaljuk, hogy semmiképpen sem értenek meg bennünket, s mi sem őket, úgy buzgó imádságban kérjük az Urat: árássa ki reánk s reájuk a „más” nyelven beszélni megtanító Szentlélek ajándékát s tegyen készké mindnyájunkat arra, hogy a Lélek gyümölcseinek birtokában örömmel és hálaadással törekedjünk teljes erőnkől őt dicsőíteni és felebarátaink javát szolgálni. Ámen.

Sándor Endre

Vámosújfalú, Magyarország

Más emberré leszel

Alapige: 1Sámuel 10,6

Ez az Ige az Ószövetség népének első királyához, Saulhoz hangzik. Saulnak mindene megvolt, győzelmet győzelemre halmozott a filiszteusak ellen, mégis érezte, hogy valami hiányzik az életéből. Látta a prófétákat, akiknek látomásuk volt, és mintha nem is ők lettek volna, úgy mondták Isten Igéjét. Saul is szeretett volna egy ilyen élményt. De ezt erőltetni nem lehet, ezt az Úristen adja azoknak, akik kérik Tőle.

Ezt támasztja alá Ezékiel története is: elviszi az Úr egy völgybe, ami tele van emberi csontokkal és megkérdezi, lesz-e ezekből még ép? Ezékiel így válaszol: „Uram, Te tudod. Ha adsz rájuk inakat és húst, és lelket lehelsz beléjük, akkor igen. Te megteheted, de én nem.” Ezékiel jól tudta, hol a határ. Nekünk is tudnunk kell, mit tehetünk meg és mit kell Istentől kérnünk, mert túl van emberi próbálkozásaink határán.

Ezt mutatja a pünkösdi történet is. Hiába járnak a tanítványok három évig Jézussal, amikor Jézust elfogják a Getsemáne-kertben, mind menekülnek és az életüket mentik.

De amikor eljön a pünkösöd, a Szentlélek ereje megújítja őket és más emberekké lesznek. Az eddig rettegő tanítványok mennek és hirdetik az Evangéliumot, pedig semmi nem változott, ugyanazok a hatalmasságok fenyegetik őket, de Isten Lelke hajtja őket. Az apostol így fogalmaz: Isten Lelke csontjaink közé rekesztett tűz. Nem tehetjük, hogy amiket hallottunk és láttunk, azokat ne szóljuk. Ha valaki megtapasztalja Isten Lelkének erejét, az így tud járni és élni.

Szeretnénk mi is más emberré lenni. De emberi erőlködésünkkel úgy járunk, ahogy az ének mondja: „Sok szép ígéretem, ó, hányszor megtagadtam a nagy fogadkozást, hogy csak tiéd szívem!” Hányszor nem sikerült, amikor megfogadtuk, hogy nem iszunk vagy nem dohányzunk többet, de a kísértés erősebb nálunk! Hányszor fogadtuk meg, hogy kedvesek és figyelmesek leszünk a kapcsolatainkban, de ha baj van, nem vagyunk képesek rá. Emberi erőnk kevés. Kell valami más. Pedig egész tudományág foglalkozik azzal, hogyan legyünk sikeresek. Receptjük szerint jó időbeosztás, a sikerbe vetett hit, türelem és versenyszellem kell a sikerhez. Fölsorolnak még sok-sok kiemelkedő emberi tulajdonságot, amiknek mind birtokában kellene lenni, de ez valójában lehetetlen. Erre is igaz az, amit Jézus az üdvösségről mond: „Embereknél lehetetlen, de Istennél minden lehetséges.” Ha az ember a maga erejéből próbál sikeres lenni, annak izzadságszaga van és valami hiányzik belőle: a felülről való Lélek. Mert, ahogy az Ige mondja, „amikor megszáll téged is az Úr Lelke, akkor leszel más emberré”. A sok kudarc után akkor fogsz sikert elérni, ha átadod magad Isten kezébe és Ő vezet téged. Isten nélkül nem lehet hosszú távon sikeresnek lenni. A mai ember úgy gondolkodik, hogy „az én életem, az én eredményem, én irányítom a sorsom”. De csak akkor tudunk valóban eredményt elérni, más emberré lenni, ha az életünket letesszük Isten kezébe és az Ő Lelke újít meg.

És aki más emberré lett, az azon fáradozik, hogy másokat is más emberré tegyen. Ez látszik az apostolokon: vették Isten Lelkét, más emberekké lettek, és azonnal kimentek és hirdették a sokaságnak, hogy mindezt Isten cselekedte, és ezáltal a prófécia teljesedett be. Egyetlen céljuk az, hogy hozzásegítsék az embereket ahhoz, hogy letegyék ők is az életüket Isten kezébe és más emberré legyenek.

Aki más emberré lesz, nem csak a korábbi önmagához képest más, hanem a többi emberhez képest is. Amikor vették a Szentlelket, az apostolokat nem érdekelte tovább, hogy mi van a környezetükben, mit gondolnak róluk az emberek. Egy volt fontos, hogy az Isten országa ügyét előbbre vigyék. Az volt fontos, hogy mások is megváltozzanak. „Ha embereknek igyekszem tetszeni, Isten szolgálja nem volnék.” Akár tetszik a környezetünknek, akár nem, azt kell tennünk, amit Isten Lelke kíván tőlünk!

A tanítványok életében 50 nap telt el húsvét után, amíg Isten elérkezettnek látta az időt arra, hogy Szentlelkét elküldje. Addig ezek az emberek önmagukkal foglalkoztak, próbálták az életüket Jézus jelenléte nélkül berendezni. Visszamentek halászni és úgy tűnt, a Jézussal eltöltött idő nem alakította át őket. De amikor Isten Lelke eljött, akkor már nem a halászat érdekelte őket, hanem amit Jézus mondott: „Emberhalásszá teszlek titeket.” Gyülekezetet építettek, prédikáltak, az érdekelte őket, hogy Isten országa épüljön. Mi is sok mindent a magunk erejéből akarunk megoldani és a kudarcok láttán elkeseredünk, úgy érezzük, nincs értelme. Ha szeretnél más emberré lenni, ha szeretnél lélekben megújulni, kérd az Isten Lelkét, újítson meg! Akkor más emberré leszel, más lesz körülötted a világ, másként szemléled az embereket, és abban a pillanatban megérted, hogy azon kell munkálkodnod, hogy a körülötted élők is más emberré legyenek. Így lehet a világot szebbé és jobbá tenni. Kezdd el még ma, imádkozz azért, hogy az Úr Lelke szálljon rád, hogy más emberré lehess.

Ez az ígéret először Saulnak szólt, Izráel királyának, aztán szólt Ezékiel prófétának, majd Jézus tanítványainak, és szól mindenkinek. A legszebb példa arra, hogy hogyan

formálja át Isten Lelke az ember életét, Saul, aki a keresztyének üldözőjéből Pál apostollá lett. Van lehetőség a mi számunkra is! Nem úgy lehet sikeressé lenni, ahogy a világ kínálja, hanem úgy, hogy összetesszük a kezünket, hiszen „ha ti tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad az Isten Szentlelket azoknak, akik kérik tőle!” Testvérek, kérjük az Ő Szentlelkét, hogy más emberré legyünk, lélekben gazdag emberre, és tudjuk a környezetünket is átalakítani, hogy mások is, akik ránk bízattak, más emberekké legyenek. Ez nem a mi munkánk, hanem az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünk előtt. Ámen.

Imádság:

Mindenható Isten! Szeretnénk más emberré lenni! Sokszor próbáltuk már, de mindannyiszor nem sikerült. Köszönjük, hogy minden emberi erőlködésünket és büszkeségünket lerombolod azért, hogy más emberekké tégy. Köszönjük, hogy Te azt akarod, hogy mindannyian Téged fogadjunk el gazdáknak, hogy a teid legyünk. Add meg nekünk a lehetőséget, hogy Téged kövessünk és Veled járjunk! Taníts meg minket arra, hogy mind életünkben, mind halálunkban nem a magunkéi, hanem a mi hűséges Megváltónknak, a Jézus Krisztusnak tulajdonai legyünk. Megüresítjük magunkat és kérünk, add Szentlelked ajándékát, hogy más emberré legyünk azért, hogy más legyen körülöttünk a világ! Add ehhez Lelked erejét! Ámen.

Mondschein szonáta

Beethoven egyszer találkozott egy vak leánnyal, aki csöndes kétségbeeséssel panaszkolt el neki, hogy örökre le kell mondania a világ minden látható szépségéről. Soha nem fogja tudni, hogy mit jelent egy szép holdas este... Beethoven őszintén megsajnálta a leányt. Leült a zongorához és megkomponálta egyik legszebb darabját, a holdfényrel átszőtt híres szonátáját, melyben a vakkal megláttatta a holdas este minden varázsát. Így született meg a *Mondschein szonáta*, testvéri szeretetből és irgalomból.

Gyökerek

Botanikus kertben jártam. Gyönyörködtem a kecses, szép, színes és fűszeres illatú virágokban. Barátom megjegyezte, hogy ez a sok szép, amit a virágok föld feletti részében látunk, mind a növény föld alatti, láthatatlan részének köszönhető. Ez a rész óriási munkát végez. A gyökerek adnak tartást a növényeknek, gyűjtik az élelmet, adják az erőt és hordozzák az élet titkát. Amelyik növény gyökere nem kapaszkodik erősen a földbe, az elhervad.

Elgondolkodtam ezen, valahogyan így van ez az embereknél is. Az az igazi érték, amit nem látunk, ami a lélek mélyén van, az határozza meg magatartásunkat, jószágunkat és sikereinket. Amelyik lélek Istenbe kapaszkodik, úgy ahogyan a növény gyökere a földbe, az hozza meg az élet legszebb virágait.

Szentháromság vasárnapjára

Pap Sándor

Sepsiszentgyörgy-Belváros

Szentháromság, egy, örök, igaz Isten

Alapige: 1Korinthus 15,1–6

Bibliolvasás: János 3,1–15

Szentháromság vasárnapján az igehirdetésünk arra tekint, hogy az egy, örök, igaz Isten három formában jelent meg nekünk. Ez a nap egyházilag kettőbe osztja a hivatalos esztendő: úgy mint ünnepes félévre, illetve ünneptelen félévre. Visszatekintés és előre-nézés is egyúttal. A régiek áldásgyűjtő vasárnapnak is nevezték, amikor az ünnepre való visszatekintéssel – számbavéve, hogy mit adott Isten – mintegy feltarisznyázzuk magunkat arra az útra, ahol nem lesznek ünnepek.

Ami keresztyén ünnepeink emlékünnepek. Az ünnepekkel kapcsolatos történéseket az evangéliumok örökítették meg.

A mai Ige így kezdődik: „Ezettekbe juttatom atyámfiak az evangéliumot.” Nem most játszódtak le ezek az események. Nem a mi időnkben született meg Jézus, de olyan jó és olyan idvességes tudni, hogy megszületett.

Ha életünk vándorútja néha sötét völgybe térne, jó lesz arra emlékezni, hogy a betlehemi csillag fénye egy egész, nagy éjszakát is át tudott deríteni. Ha örömetelenné lenne egy-egy útszakasz az életünkben, jó lesz felidézni az angyali biztatást, hogy a karácsonyi nagy öröm nem csak a pásztoroké, napkeleti bölcseké, Simeoné, de minket sem kerül el.

Nem a mi virágvasárnapi ünnepeinken vonult be Jeruzsálembe mint király, de Ő a mi Királyunk is, aki Igéjével és Szentlelkével kormányoz. A történelem tud egy olyan eseményről, amikor a várba szorult védekezőket a támadó ellenség megadásra szólította fel, de azok így válaszoltak: van királyunk. Támadhat és támad is a mi nagy ellenségünk, a Sátán, de jó, ha a lelkünkben mindenkor visszhangzik: van Királyunk! Nem a mi nagy-péntekeinken feszítették meg Jézust, de jó mindig észben tartani, hogy meghalt értünk is. Ezettekbe juttatom – írja az apostol –, hogy a Krisztus meghalt a mi bűneinkért.

Húsvét reggelén nem mi mentünk az asszonyokkal a temetőbe, s nem mi szaladtunk versenyt Péterrel és Jánossal az üresen maradt sír felé, de milyen jó, hogy az írások eszünkbe juttatják temetőt járó fájdalomainknál, elköltözött szeretteinket sirató-gyászoló keseregéseinkkor, vagy a magunk halálára gondoló félelmeink idején: „Ő él és mi is élni fogunk!”

Nem mi hallottuk a sebesen zúgó szélnek zendülését, nem mi láttuk a kettős tüzes nyelvek csodáját, nem a mi pünkösdünkben történt, de a pünkösdi csoda ismétlődik és valósággá lesz, amíg nem felejtsük, amíg az írások eszünkbe juttatják: „Veszték erőt és leszték nékem tanúim. Térjete meg és keresztelkedjete meg mindnyájan és veszíte a Szentlélek ajándékát.”

Amikről mi prédikálunk, azok már régen megtörténtek, de az ezekre való emlékezés által az életünk egy olyan valós fundamentumot kap, amelyre reá lehet építeni jelent és jövőt, tornyot lehet építeni rá, melynek teteje fel fogja érni az eget.

Akik fölöslegesnek tartják ezt az emlékezést, azok saját magukat büntetik meg, s bűnhődésük azzal kezdődik, hogy nem lesz sem vasárnapjuk, sem ünnepük. Ne ismerik meg sohasem az Istennel járó-lakozó ember belső megnyugvását, amikor a szív békére lel.

Amikor az Úrról beszélünk, akkor mindig az Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság Istenre gondolunk. Az Urat nem részekre bontva, hanem az Ő teljességében szemléljük mindenkor. Természetesen ez nem akadályoz meg minket abban, hogy ne lássuk a külön-külön való megjelenéseket. Hogy ne lássuk az Ószövetség Istenét, akit az Atyák tiszteltek, hiszen volt idő, amikor a Sion hegyén, vagy a Mamré tölgyesében mutatta meg magát és csak kevesekkel, Mózással, Ábrahámmal és Illéssel beszélt. Abban sem gátol meg ez, hogy ne szemléljük a názáreti Jézust, aki szerte járván evangéliumot hirdetett, betegeket gyógyított, halottakat támasztott fel, aki megtörte a sziklasír némaságát és diadalt aratott a halálon, aki a mennybe ment, de hátrahagyta áldott ígérete gyánánt, hogy mi is együtt leszünk ott Vele.

Az ünnepek felsorolásánál bizonyára feltűnt, hogy kimaradt a mennybemenetelre való emlékeztetés. Szándékosan tettem ezt, mintegy kifejezni akarván, hogy mindaz, ami a más ünnepeken történt, az csak a Földre vonatkozik – ez az esemény viszont túl mutat a Földön. Nekünk ott is van, sőt ott van az igazi otthonunk. Amikor a földön minden befejeződik, akkor is van folytatás. Jobb néktek, hogy én elmenjek – azt mondotta Jézus. Sokszor gondolunk arra is, hogy jó lett volna, ha Ő itt marad, hogy megálljon a mi betegek mellett is, hogy szembe jöjjön velünk is a mi temető felé tartó útjainkon, de az Ő lénye nem csak Atya és Fiú, hanem Szentlélek is, azaz teljes Szentháromság.

Az igazság az, hogy Jézust is csak testileg veszítettük el. Tőle csak azt vette el az Atya, ami benne földi, mulandó volt: szolgálai formáját, emberi alakját, földhöz kötött testét, egy-egy házra, egy-egy városra korlátozó munkáját, de istenségét, szeretetének gazdagságát itthagya közöttünk, mégpedig úgy, hogy nem csak egynek-egynek, de mindenkinek jusson belőle. Ha Jézus nem távozott volna el, Palesztina talán jobban jár, de a föld többi része nem részesült volna ajándékaiban. Ő nem csak Kéfnak akart megjelenni, s nem csak a tizenkettőnek, még csak nem is az ötszázaknak, de mindazoknak, akik elaludtak, s akik élnek. Azért vetette le földi testét, hogy Lélekké válton mindenkit meggazdagítson.

Gondoljunk arra, hogy vannak nyarak, amikor a nagy melegben a tavak kiszáradnak, a folyók elapadnak, s a kutakban is megfogyatkozik a víz. Pedig jobb a tó vízzel, a kút, a patak vízzel. De a víz párolog, a földről felszáll a magasságba. Vajon elvész-e a víz, amikor kiszárad a tó? Vajon kárba vesz-e a patak, ha vize megfogyatkozik? Nem, mert a pára felszáll az égbe, ott felhők képződnek, a felhőkből záporok lesznek, melyek megöntözik az egész földet. Milyen jó – sóhajtják a szomjas mezők, erdők, kertek, hogy a víz nem maradt csak a tóban, a kútban, a patakban. Nehogy azt higgye valaki, hogy én a természetből hozott képpel a Szentháromság titkát megmagyaráztam. Ezt nem lehet és nem is szabad hasonlítani semmihez, de gyarló emberi eszünknek mondjuk, a víz, akkor is ugyanaz a víz, mint amikor italunk és oldja a szomjúságot, akkor is ugyanaz a víz, mikor mint jég védelmezi a létezését, s akkor is ugyanaz, mikor mint párából fakadó eső felüldíti a tikkadt természetet. Ugyanaz, de megjelenéseiben három változat.

Isten nem csak Atya, aki teremtett, de Fiú is, aki közénk jött, hogy szentséges példájával élénk élje az Isten szerinti életet, Szentlélek is, aki nem csak egy helyen, s nem is csak felettünk s előttünk vagy közöttünk létezik, de bennünk s ott van.

De vajon mindnyájunk tulajdona lett-e Ő? Amikor nyáron hullani kezd az eső, hegyekre, völgyekre egyaránt ráhull. De nem Ő marad meg mindenütt. A hegyekről lefut mint zúgó áradat, a háztetőkről is leperreg, a sziklák sem tudják magukba szívni. Csak a megművelt talajban marad meg, csak ha edénybe fogjuk, marad meg. Lehet ilyen megművelt talaj, ilyen tároló edény az emberi szív is. Vigasztalást, erőt, megújulást csak azok nyernek, akik befogadják Istent, mint teremtő Atyát, akik nem felejtik el az evangéliumot, s akik érzik és vallják, hogy a Szentlélek ma is toborozza a híveket az Ő közös-

ségébe: az Anyaszentegyházba. Isten nem azt akarja, hogy amikor emlékezünk az elmúlt ünnepekre, akkor felmondjuk ezeket, mint valami történelmi leckét, hanem fogadjuk is el, ami ezekben a történetekben benne van: Atya Ő, aki örökkévaló tanácsával és gondviselésével fenntart és igazgat mindeneket, aki mind testi, mind lelki szükségleteinkre gondot visel.

Fiú Ő, aki minden bűnből üdvözít, aki meghalt a mi bűneinkért, s így félretette azt az akadályt, ami elválasztott Istentől.

Szentlélek Ő, aki nekünk is adatott, s aki mindörökké velünk marad. Ámen.

Pálfi József

Nagyvárad-Rét

Szent, szent, szent vagy Uram!

Alapige: Ézsaiás 6,1–8

Bibliavetítés: Efézus 1,3–14

Néhány esztendővel ezelőtt pünkösdi istentisztelet után annak rendje-módja szerint visszamaradtunk egy kicsit a lelkészi hivatalban, s a maradék úrasztali kenyeret és bort fogyasztottuk el, s közben beszélgettünk mindenféléről, amikor egyik atyánkfia megszólalt, s azt mondta: „Na, tiszteletes úr, a lényegen túl vagyunk, a nagy ünnepek lejártak, adventig egy kicsit felszusszanhatunk! Először elengedtem diszkrétan a fülem mellett, s majd hazafelé menet csengett vissza bennem újra meg újra a megállapítás. Egyre jobban elkésérített a kijelentése, s már rettenetesen bántam, hogy akkor nem figyeltem jobban, s nem adtam megfelelő választ szavára.

Meggyőződésem, hogyha egy felmérést s majd egy kimutatást készítenénk gyülekezeteink tagjainak, de főként kevésbé templomos híveinek körében a Szentháromság egy, igaz Istenről alkotott fogalmukról, ismeretükről, sőt hitükről, hát igencsak megdöbbennék, ha teljesen el nem keserítene az eredmény.

Egy idős falusi bácsitól hallottam egyszer azt, hogy a nagy ünnepek úgy élnek benne, mint a felkiáltójel, kérdőjel és a pont. Karácsonykor: történt valami! Itt található a felkiáltó jel. Húsvétkor: valóban feltámadt? – ezt kérdezzük. Itt van a kérdőjel. Pünkösdkor: kitöltetett a Szentlélek. Itt van a pont. És ezzel vége.

Pedig hát pontosan fordítva kellene lennie. Karácsonykor Isten elmondta, hogy a tudatlanság idejének vége, az Ige testet öltött, eddigi életünknek vége, mert Vele, Benne, Általa új kezdődik pontosan ott és akkor, ahol megszületik bennem. Húsvétkor valóban felvetődik a kérdés: hiszed-e, hogy Benne, Vele, Általa te is feltámadhatsz, új életre lehetsz? Pünkösdkor pedig ránk szól: Vegyetek Szentlelket! Kétezer esztendőes keresztyén kultúra után ma is azt kell megkérdeznünk: vettünk-e Szentlelket? Aki vette, annak válaszolni sem kell, mert látják mindennapi életén mind a személyes, mind a közösségi életén. S a „Lelket vett” ember kérdésére „atyánkfiak, férfiak, mit cselekedjünk?” – válaszként már cselekszik is.

Aki viszont nem vette Isten Szentlelkét, annak Ézsaiáshoz hasonlóan a titkot meg kell tapasztalnia, s ha már látott és önmagával szembesült, a Lélek tüze által fertőtlenített és megtisztított, akkor teljes életével, szavaival, tetteivel képes válaszolni: „Imhol vagyok én, küldj el engem”.

A megváltás csodálatos művének záróakkordjái, a keresztyén élet keresztorigójái Isten mindenkor kiválasztotta a maga embereit, prófétáit, követőit, akikkel megértette, megismertette a Szentséget, s akiknek dicsősége betöltötte a mindenséget, azoknak megadta, hogy megismerjék a misztériumot. De a Lélek kitöltetését, közöttünk, bennünk va-

ló helyet foglalását követően, minden teremtmény képessé vált a Teremtőhöz való közelebb kerüléshez, közvetlenebb kapcsolat létesítésére a Lélek által. Ezt pedig szüntelen imádkozással, forró fohászzkodással kell kérni.

Aki kapja a Lélek ajándékát, a kettős tüzes nyelvek isteni fényességet adó világosságát, az meglátja Istent, és mint a leggazdagabb tulajdonos, titoklátó, Istent-értő közöségteremtő – családot, gyülekezetet összetartó emberré válik.

Ézsaiás elhívása nem tartozik a Biblia jellegzetesen Szentháromság ünnepi textuáriumába, melyekről ilyenkor beszélni szoktunk. Azért is választottam ezt az ígét, mert meggyőződésem, hogy csak annak a néhány igének a kiválogatásával mi magunk szegényítjük le a Szentháromság misztériumát és erőltetjük bele néhány bibliai versbe, és ebből görgetjük tovább a dogmát. Sőt úgy gondolom, ott a hiba, hogy ezt a „titkot” eldogmásítottuk és a sovány, korlátolt emberi rációra, tudásra, intelligenciára bíztuk. Holott itt nem csak többről, hanem egészen másról van szó. Ezért mondom, sőt javaslom, hogy a Szentháromságot nem hittételként kellene „kezelni”, „bizonyítani”, hanem misztériumként kell látni, hinni, megélni. Csodálatosan mutatja be ezt a misztériumot az az apokrif apokaliptikus irat, melyet *Ézsaiás próféta felemelkedése* címmel tartunk nyilván. Igen érdekes, ahogy ez a könyv a IV. rész 6. fejezetében Ézsaiás próféta látomását mutatja be, aki ezúton szembesül a Szentháromság-Isten mindegyik személyével. Arról az Ézsaiásról van szó, aki Ezékiel királlyal beszélget, s közben a Szentlélek megszólítja őket, akivel aztán beszélgetnek. Majd „egyszercsak elhallgatott. Értelme elvétetett tőle s fölé emeltetett, és nem látta a férfiakat, akik előtte álltak, pedig szeme nyitva volt. Szája hallgatott, és testi értelme elvétetett tőle és felemeltetett, ám a légzése nem hagyta el, mert látomása volt.” Ez a Lélek emeli fel a hetedik égig a következő fejezetekben, s viszi az Atya Úristen színe elé és az Ő szeretett Fia elé, kik az igazak, a szentek, az angyalok és az idvezült lelkek társaságában szent és békességes közösségben vannak.

A pünkösöd utáni új kezdetben létrejövő egyház tagjai azt látták, azt élték meg, ahogy Isten jelenléte teljes tökéletességében megmutatta önmagát.

Ők látták – s azóta is, akinek megadatik – , hittek, és így látást kaptak.

A megbékített istenlátó, benne élő és nyugvó embernek nem kell logikusan kínlódva megfogalmaznia a titkot, mert mi úgyis tükör által homályosan láttunk, s úgyis csak rész szerint van bennünk az ismeret. Teremtmény úgysem tudja a teremtménynek bebizonyítani a mennyeit, az istenit. Azt látni kell, tapasztalni, és megélni kell.

Ézsaiás a látásnak ezt a lehetőségét kapja meg. Ettől kezdve válik prófétává.

A Mindenható a földi lét, a történelem és az idő egy adott pontján kiemeli a homályból és a fénybe, az Isten világába, a földi szemmel és ésszel irracionálisnak tűnő örökkévalóságba emeli. A Lélek által (aki az isteni szándéknak szállító „eszköze”) képessé tétetik a láthatatlan, a megfoghatatlan, megismerhetetlen szentség közelébe jutni, az isteni dicsőséget közvetlen közelben megtapasztalni, mint Teremtőt, Fenntartót és Gondviselőt, aki kezdettől fogva volt, van és lesz, mint Teremtő Atyát, Megváltó és Megtartó Fiút és Megelevenítő Lelket.

Látja, hogy minden a Szentháromság egy, igaz Isten dicsőségével van beteljesedve. Az egész látomás „cantus firmusa” a dicsőség megtapasztalása. Az Isten mindenhatósága, mindenre képessége – „még a Szentháromságra” is – ad súlyt a látásnak.

Az isteni tekintély, hatalom, dicsőség és súly-fény veti földre a Saul-embert is a damaszkuszi úton. Itt Ézsaiás omlik össze, az isteni dicsőség fényének súlya alatt, mint az az ember, aki hosszú ideje várja, hogy bebizonyosodjék a titok, amire hosszú ideje várakozik.

A Szent közelében a teremtmény, az ember rádöbben, nemcsak ajkának, de teljes valójának tisztátalanságára, s mint a tékozló fiú omlik össze és tesz bűnvallást föld-ég ellen

vétkező lelkiismeret-furdalásos kínjában, és megtér. „Akkor mondék: Jaj nékem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok és tisztátalan ajkú nép közt lakom: hisz a királyt, a sergegeknek Urát látták szemeim!” (Ézs 6,5)

De a kegyelem megtermékenyítő anyaméhében a bűnös tisztátalan ember a Lélek tisztítótűzében átalakul és megújult emberként születik újjá.

A lélek fénylő tüze által „megtisztított” új ember levetkezi bűneit, hibáit, egészségtelen egészségtelenségét. Csak általa válhatunk tisztánlátó, Szentháromság-hívó és a Szentháromság-Isten kegyelmében élő emberekké.

A lelki ember már nem dadog, nem pislog, nem vegetál, hanem boldogan kiált fel: „Ímhol vagyok én, küldj el engemet!” (Ézs 6,8b)

És elindul közösséget teremteni személyes és közösségi életében egyaránt. Ezt tapasztaljuk szentlátása, mennyjárása során, s a látott, tapasztalt, megélt élmény a földön is életté válik az egyházban lévők Szentháromság egy, igaz és örök Istent segítségül hívók közösségében, melyben a halleluja kiáltás belevegyül a mennyei kórus „szent, szent vagy Uram” forró fohászába. Ámen.

Felebaráti szeretet

Szent Bernát mondja: „Meg akarjátok tudni igazán, mi van egy ember szívében?... Hallgassátok meg, amikor felebarátjáról beszél!”

Diogenészt megkérdezték, melyik a legveszedelmesebb állat, mire így felelt: „Vadállatok között a tigris, szelídek között a rágalmazó.”

Virchov, amikor elkezdték előtte mondani, hallotta-e, hogy mit mondanak x-ről, vagy y-ről, a következővel vágott elébe a rágalmazó szóbeszédnek: „Hallottam, de sohasem voltam olyan ostoba, hogy elhittem volna.”

A finnek közmondása szerint: „Ha két ember van együtt, egész biztos, hogy egy harmadik van a fogaik között.”

Csodás önuralom

Newtonról, a lángeszű matematikusról, a természettudósról mesélik a következő esetet. Mídön hosszú kísérletezés, sok nappali és éjszakai munka után befejezte egyik művét, az asztalon hagyott iratsomót együgyű szolgája arra használta fel, hogy a kályhába begyújtott vele. A nagy tudós egy pillanatig néma megdöbbenéssel szemlélte művének pusztulását, majd nyugodtan így szólt a megrémült szolgának: „Nem baj, majd újból megírom az egészet.”

Bizonyára mindenki bámulattal szemléli az önuralomnak ezt a hősie megnyilvánulását. Newtonnak feltétlenül igaza volt: a dühkitörés semmit sem segítene volna a bajon. Mégis csodálatos, hogy pillanatok alatt meg tudta fékezni azokat az indulatokat, amelyek ilyen esetben a legtöbb embernél gáttalanul felszínre törtek volna.

Tanévzáró istentiszteletre

Péter Miklós

Kolozsvár

Számon kért reménység

Alapige: 1Péter 3,15

Olyan iskolai évet zárunk Isten segítségével a mai napon, amilyent *csak egyszer* érhet meg életében gyermek, szülő, tanár. Véres világháborúkat kirobbantó, kegyetlen parancsuralmi rendszereket meghonosító, a hihetetlen méretű műszaki fejlődést hol az *emberiség*, hol az *embertelenség* szolgálatába állító huszadik században kezdődött, és a legszebb reményeinket csirájukban elfojtó huszonegyedik században ért véget ez a tanév.

Legtöbben ideiglenesnek érzitek a mostani búcsút. Hamar elrepülnek a vakáció hetei; szeptemberben újra találkoztok: érettebben az ifjak, fáradtabban az oktatók. *Egy osztály* tanuló számára többet jelent az elválás. Lezárult egy életszakasz; máshol, másként kell tudásért és életért tovább küzdeni. Elköszönő pedagógus is van – áldozatos, hűséges munkával szolgált rá a várható nyugalomra. *Egyformán nehéz* lesz megszokni a magasabb iskola szellemi levegőjét új társak közt, új tanárok kutató szemé előtt, s a délelőtti csendjét az örökös diákzsivaj után.

Urunk Péter apostol biztató szavaiban *hasznos útravalót* készít a vakációra. Ennél értékesebb ajándékot az iskolából sem vihetünk haza: „*Az Úr Isten pedig szenteljétek meg a ti szívetekben.*” Ha a 2000/2001-es iskolai évben volt gondotok rá, hogy alaposabban ismerkedjete az éjszakai égboltot beragyogó csillagokkal, az óceánok mélyének élővilágával, a füstökádó vulkáni kürtökkel és a földrészeket átszelő, méltóságosan hömpölygő folyamokkal, akkor arra is volt gondotok, hogy a mindenség Teremtőjének *nevét* próbáljátok hálaadással *megszentelni*. Ha beszélgettetek arról, hogy milyen mélységekből kiáltva hívta segítségül a betlehemi Dávid király vagy az érmelléki Ady Endre a bűnök irgalmasan megbocsátó mennyei Atya nevét: nemcsak józanul mérlegelő elmétek, nemcsak ésszerű gondolkodásotok, de a minden ésszerűséggel dacoló és minden józan megfontolást megszegyenítő szívetek is megtelt az Úr szent nevének dicsőségével. *Az iskola*, amelyet elhagytok most egy időre vagy végleg, *akkor töltötte be hivatását* a befejeződött tanévben is, *ha* nem elégedett meg az ismeretek gyarapításával, hanem *az ismereteket életté tudta tenni* számotokra.

Lehet, hogy fiatalabb tanerők már nem használják a régiek kedvenc, talán el is koptatt kifejezéseit. Nekem több mint fél évszázaddal ezelőtt még így mondta a tanítónóm, s bizony még én is így mondogatom tanítványaimnak, ha feltétlenül megjegyzendő és észben tartandó tudnivalóra oktatom őket: *ezt még akkor is tudnotok kell, ha álmotokból felköltve kérdezik tőletek!*

Péter apostolra is *ilyen* tudnivalók továbbadását bízta Isten. „*Mindig készek legyetek megfelelni...*” *Ne szégyelljétek*, hogy iskolások vagytok vagy voltatok; tanuláshoz vagy tanításhoz kötődik az életetek nagyobbik része. A történelemből megjegyzett adat érvényes, hasznos, szükséges a földrajz- és az irodalomórán is, de nélkülözhetetlen a mindennapi érintkezésben és ügyintézésben is, mert a múlt ismerete nélkül nem lehet tájékozódni a jelen viszonyai között sem. Ha nem vagy biztos benne, mi történt száz, háromszáz vagy hatszáz évvel ezelőtt Európában vagy a vén földrésznek ebben a csücskében, ahol élünk, nem érted, miért olyan barátságos és segítőkész az az óriás szöke az Északi-

tenger, vagy az a lány szláv beszédű a Balti-tenger partjáról. Én nem tudod, miért olyan kötekedős az a kicsi fekete a Balkán-félszigetről. *Ne szégyelljétek*, hogy a ti iskolátokban nem helyettesítették *jelszavak a tényeket!* Nem baj, ha nem ismersz minden feltételezést, de biztos vagy abban, amit sikerült már bebizonyítani. Legyen a vakációban is *naprakész* válaszod a *naponként* feltett kérdésre: miért vagy *itt* és mi dolgod a világban?

Van egy kérdés, amelyet valóban *naponta* tesz fel neked a világ. Megkérdi a *testvéred*, amikor Regensburgból vagy Kecskemétről felhív este munka után: „*még mindig nem szántad rá magad, hogy te is kijöjj?!*”. Megkérdi a részeg huligánokat uszító hordószónok: „*még mindig itt akarnak maradni ezek?!*”. Megkérdi nagyapád: „*nekem már mindegy, az én ágyamat a temetőben vetik, de te...?!*”. De hiszen megkérdezte Jóbtól is a fejszováló barát és a türelmét vesztett feleség: *mikor átkozza meg végre Istent, hogy halál vessen véget a hordozhatatlan szenvedésnek?!* Mit válaszolsz? Megtanított-e ez a te gúnyos megvetéssel kezelt, megszüntetéssel fenyegetett, könyöradományokból élő, düledező erdélyi iskolád arra, hogy mit felelj annak, aki érthetetlen és értelmetlen *reménységedet* kéri számon? Mert látod: életmentő szándékú jóbarát és életedet eltaposni akaró ellenség egyaránt azt kérdi: *meddig küzdesz még és miben bízol?* Valóságtól elrugaszkodott álmokat szöve bajba akarod sodorni szeretteidet is? Szembeszegülve erőszakkal, csábításnak hátat fordítva; helyeden maradva minden körülmények között mire számítasz? Közel évszázados alakulás után készülsz visszajára fordítani helyzetet és árnyokat? Kinek az erejével? Kikkel esküdtél *titkon* össze a világosan *látható* hatalom és a látszólagosan mindig *győztes* fegyverek ellen?

Ezekre a kérdésekre méltó módon csak „*szelídséggel és félelemmel*” lehet válaszolni. Az Úr Jézus angyalok légióit rendelhette volna ki a maga védelmére Kajafással vagy Pilátussal szemben, ha országa e világból való lett volna. De a *mennyeik országa* nem szorul, nem szorulhat életeket kioltó fegyverek védelmére. A gyilkosai számára Isten bocsánatáért könyörgő megfeszített Jézus *szelídsége* győz a pusztító-öldöklő *vadság* felett. S ennek a szelídségnek kell legyőznie nemcsak az elpusztításodra összefogott ellenségek erejét, de téged, magadat is, ha sodorból kihozott, fontolgtatás nélküli bosszúállásra vagy legalább szókimondó visszavágásra *vadított* szüklátóköri barát értetlensége vagy az álnok ellenség gonoszsága. Mindketten a *reménységet* kéri számon tőled. De értsd szó szerint: *számon kéri: elszámoltatnak veled, mint a befektetett pénzzel.* Lopással, sikasztással vádol barát és ellenség egyaránt. Azt kérdi a barátod: „*mikor térül meg szerinted az iskola építésére, felszerelésére, a tanárok fizetésére, a diákok ösztöndíjára fordított pénz?*” Nem az a pénz, amelyet ő adott, mert *ő még nem nyúlt a zsebébe*, amíg saját számításainak megfelelő választ nem kapott. „*Ha nem lesz minden diákból Nobel-díjas tudós, világhírű előadóművész vagy dollármilliárdos üzletember, akkor zárd be gyorsan az iskolát! Ne vállalj a veszteség halmozását!*” Az ellenség még azzal riogat: „*Számталanszor megmondtam, hogy itt nincs szükség gondolkozó emberekre! Amit én akarok építeni, azt vakon engedelmeskedő rabszolgák keze munkájával fogom emelni!*”

Tényleg, hogyan fogsz elszámolni? Hiszen te nem csak a gondjaidra bízott pénzt fektetted bele az iskolába, hanem a tanárok tüdejét és tudását, feláldozott szabadidejét és álmatlan éjszakáit, türelmes szeretetét és imádkozó reménységét. Mikor térül meg ez a befektetés? *Sohasem térül meg, és megtérül máris*, már régen. A feláldozott egészség s az eltelt idő nem fordul vissza. De a kis- és nagydiákok szeméből sugárzó kíváncsiság és figyelem, az óra végén záporozó kérdések özöne máris *valóra váltotta a reménységet*: nem éltünk, nem fáradtunk, nem áldoztunk s nem imádkoztunk hiába!

Ez a tudat ajándékoz meg a *szelíd válaszáadás* képességével. Mert a gondjaidra bízottakat nem a *megfélemlített rabszolgák vak* engedelmességére, hanem a *helyi és országos, nemzeti és egyházi* közösséget öntudatosan és céltudatosan építő *polgárok* hívó engedel-

mességére neveltétek. Arra az engedelmességre, amely sarokba szorított helyzetben azt is tudja, hogy „Istennek kell inkább engedni, hogy nem az embereknek.” (ApCsel 5,29)

Igénk utolsó szava éppen ebben a kérdésben kínál eligazítást. A *szelídség* mellett *félelemre* is szükség van ahhoz, hogy meggyőződéssel, méltósággal és tévedés nélkül válaszolj mindenkinek, aki számon kéri a benned levő reménységet. Ez a félelem nem hirtelen megrettenés a fenyegetés vagy felelősségre vonás pillanataiban. Nem pillanatokig tartó vizsgaláz vagy naponta megismétlődő izgalom, míg csak be nem csukódik az osztálynapló. Ez az egész életedet kitöltő és átjáró *istenfélelem*, amely idejében visszatart a magadra és másokra is bajt hozó meggondolatlanságtól, megőríz attól, hogy ok nélkül megbántsd a munkatársat vagy a tanítványt. Ez az a félelem, amellyel *üdvösségét viszi véghez* az ember (Fil 2,12).

Olyan iskolai évet zárunk Isten segítségével a mai napon, amilyent *csak egyszer* érhet meg életében gyermek, szülő, tanár. Véres világháborúkat kirobbantó, kegyetlen parancsuralmi rendszereket meghonosító, a hihetetlen méretű műszaki fejlődést hol az *emberiség*, hol az *embertelenség* szolgálatába állító huszadik században kezdődött, és a legszebb reményeinket csirájukban elfojtó huszonegyedik században ért véget ez a tanév. De ANNAK kegyelméből, aki segített elkezdni, naponként megújult a szívünket betöltő reménység, és ANNAK kegyelméből, akinek nevében most Áment mondunk a 2000/2001-es iskolai évre, Benne bízó reménységgel tekintünk eljövendő esztendők felé is. Ámen.

Bölcsességek

„Emberszeretetre, gyöngédségre, testvéri részvételre nagyobb szüksége van a betegnek, mint az orvoságra.”

Dosztojevszkij

„Akár jót, akár rosszat mondasz, beszéded elárul téged. Valahányszor kinyitod a szádat, az emberek a lelkedbe látnak.”

Bruce Barton

„Ha hallom, hogy valaki így sóhajt fel, hogy »nehéz az élet«, szeretném tőle megkérdezni, hogy mihez viszonyítva?”

Sydney Harris

„A becsületen esett csorbát ugyan jóvá lehet tenni, csak az a baj, hogy a világ mindig a csorba helyén tartja a szemét.”

D. N.

Amikor Viktória, angol királynő azt parancsolta a miniszterelnökének, hogy kevés a jó prédikátor, az így válaszolt neki: „Asszonyom, minden jóból kevés van!”

A Genezáret partján

Ritter B. Károly

A lelkipásztor imádságai

Vasárnap reggel

Háromságos szent Isten! Magamat, testemet és lelkemet, minden cselekedeteimet és szándékomat Neked ajánlom e napra. Segíts örvendezéssel és hálaadással ünnepelnem a Te napodat.

Dicsértessék a Te szent neved. Világosságot gyűjtöttál éjszakánkban és győzelmesen jöttél elő a világ sírjából. Örök világosság fénye! Világosíts meg engem, tölts meg a Te örömöddel és tölts meg a Te világosságoddal.

Uram, tárd ki ezen a napon szentélyed ajtaját, hogy eléd járulva imádjam szent Felségedet. Erősíts meg lelkemet és testemet. Adj békességet és csendességet. Teremts bennem tiszta szívet, hogy ígéred szerint láthassalak Téged.

Dicsérlek, magasztallak és imádlak Téged, Tied vagyok Uram. Engedd, hogy a Tied lehessenek és Tied maradjak.

Hiszek, Uram, légy segítségül az én hitetlenségemnek.

Vasárnap délben

Te küldtél hírt Gábiellel, a Te anyaloddal, Máriának és benne fogant a Szentlélek által Jézus, a mi Üdvözítőnk és Megváltónk. Imádom örökkévaló jóságod csodáját: hogy eljöttél hozzánk és a mi testünket és vérünket öltötted fel. Testvérrükké lettél – üdvösségünkre. Dicsőség Néked, Uram!

Vasárnap este

Uram, hálát adok Neked anyaszentegyházadért, a szentek közösségéért és az élet kenyeréért, melyet kiosztasz a Tiednek. Hálát adok Neked kinyilatkoztatásod hatalmáért, Szentlelked munkájá-

ért és a szeretetért, mellyel tested tagjait összekötöd.

Hálát adok Neked, hogy elhívtál és magadhoz vontál az újjászületés fürdője által, hogy megtisztítottál engem és naponként újra irgalmadba fogadsz. Hálát adok örök Igédért, Jézus Krisztusért. Hálát adok, hogy magamhoz vehetem testét és vérét. Hálát adok kegyelmed minden csodájáért. Hálát adok ezért a Te mai napodért.

Úrvacsora előtt

Uram, készíts fel engem az asztalodnál való szolgálatra.

Add, hogy alázatosan és fegyelmezetten álljak színed előtt, mikor azoknak szolgálok, kiket asztalodhoz hívsz. Tisztíts meg engem, tisztíts meg szívemet, kezemet és bocsásd meg minden vétkeket.

Tölts meg szeretetteddel. Segíts szereteted követévé lennem mindenki számára, kinek közösséged kenyerét és borát nyújthatom.

Te magad oszd szét magadat Uram és egyesíts bennünket Magaddal. Ámen.

Úrvacsora után

Uram, Istenem, hálát adok Neked.

Könyörgök Hozzád: őrizd meg mindnyájukat. Őrizd meg őket kegyelmedben és tartsd meg őket szeretetedben. Segíts, hogy mint tested tagjai, Neked éljünk. Add nekünk naponta az élet kenyerét.

Örök életre buzgó víz kútfeje! Tied legyen a dicsőség és magasztalás mindörökké. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliára

Móra László Tibor
Kajántó

Okkultizmus – régen és most

Alapige: 1Sámuel 28,4–20

Napjainkban mind gyakrabban találkozunk filmekben, újságokban, riportokban olyan jelenségekkel, személyekkel, amelyek és akik az úgymond „természetfeletti” világgal tartják a kapcsolatot.

Mit is jelent tulajdonképpen ez a fogalom. Egy olyan fals hit, hogy az ember érintkezni tud egy olyan természetfeletti világgal, amelyben nem az Isten törvényei érvényesülnek, hanem okkult, sötét erők (pl. szellemidézés, varázslás, átokmondás, jövőmondás stb.).

Miért tudják eladni ezek az emberek a trükkjeiket és miért találnak rá mindig vevőt? Mert a tömeg akar találkozni egy transzcendens világgal, amely eddig tiltott volt. A nagy demokráciában ez is a nyakunkba szakadt. Megszűnt a tudományos materializmus, amely tiltott és megbélyegzett mindent, ami nem e világból való volt, így az egyházat is. Nem sírom vissza azokat az időket. Helyét azonban egy nagy szellemi űr foglalta el. Ami eddig tiltva volt, az most már szabad. Egyesek ezt próbálják kihasználni az emberek hiszékenységével együtt. Mert az emberek keresnek. Keresik Istent, az Ő világát az egyházaknál, a szektáknál, keleti vallásoknál. De mivel ezek sokak igényét nem elégítik ki, ezért elmennek a kártyavetőhöz, a kristálygömbből jóslóhoz, a kávézaccal jövődőt mondóhoz. Megidéztetik szeretteik szellemét és asztalt táncoltatnak. Lehet, hogy most sokan azt mondják, hogy én ezeket nem teszem, én templomba járok, hiszek Istenben, én nem vagyok babonás. Vajon tényleg így van? Miért vannak tele az újságok horoszkópokkal, ha nem lenne rá vevő? Miért kell lekopogni sokszor fán, ha valamit mond az ember, és fél, hogy rossz következik be érte? Miért fél az ember, ha üres vederral jön valaki vele szembe, vagy miért nem szeretik sokan a fekete macskát, vagy a péntek 13-at? Mert az emberek babonásak. És ez is az okkultizmushoz tartozik.

A címben az van, hogy okkultizmus régen és most. Láttuk, hogy mi van most, napjainkban. De mindez honnan jön, hol vannak a gyökerei?

Az ókori ember hitt a természetfeletti erőkben, amelyek lehetek jók és rosszak. Ezeket ki kellett engesztelje, áldozatot kellett bemutatson nekik, hogy életét, családját, javait ne bántsák. Ha valami csapás érte, akkor igyekezett megtudni, hogy miért volt az, kit bántott meg az istenek közül. De ugyanakkor akarta tudni a jövőt is. Mi lesz ezután, milyen lesz az élete, mi fog történni vele. Végül szerette volna megismerni a halálon túli életet. Ezért olyan emberekhez fordult, akik azt állították magukról, hogy mindezeket meg tudják neki mondani. Így alakult ki az egyiptomi, perzsa, babiloni birodalomban azoknak a csoportja, akik az okkult dolgokkal foglalkoztak. Jövendöltek, halottakat idéztek.

A középkorban, amikor a keresztyén egyház törvényei annyira-amennyire érvényesültek, ezek az ókorból átvett babonák keresztyén köntösbe öltöztek (pl. ráolvasás a betegségre). De ugyanakkor elkezdődött az irtása is. Ezért voltak a boszorkánypercek, egyes népek bűbájossággal és boszorkánysággal való vádolása (pl. mórok).

A felvilágosodás sem hozott többet. Inkább elmélyítette azt az éhséget, amely ott volt a lélekben, a transzcendens utáni vágyat.

Mindezekre mit mond a Biblia? Néhány vers, ahol az okkultizmusról van szó (3Móz 20; 27). Az igézőt és jövendőmondót meg kell kövezni (5Móz 13,1–10). Megismétlődik ugyanez a parancs, azzal kibővítve, hogy még akkor is meg kell tenni, ha valamelyik családtag teszi ezeket a dolgokat (5Móz 18 s köv.). „Ne találtassék közötted” mondja a törvény, és felsorolja, hogy ki: „varázslást űző, jelmagyarázó, kuruzsló, idéző, átokmondó, szellemidéző, jövendőmondó, halottaktól tudakozódó” (Új fordítás).

Tulajdonképpen erről szól a mai ige is. Az első nagy próféta halott. Mintha egy űr lenne a nép életében. Azelőtt ott volt Sámuel, aki közölte velük Isten akaratát, most nincs senki, aki ezt tegye. Hogyan vehetnék fel a kapcsolatot Istennel? Ez a nagy kérdés Saul számára is. Mi lesz a döntés, mit akar az Úr? Ki fog győzni a csatában? Valamikor megölette a jövendőmondókat, mert teljesítette az isteni törvényt. Most azonban elmegy egyhez, aki véletlenül túlélte a tisztogatást. Érdekes, hogy mind a kettő fél. Mintha azt érezné az ember az igéből, hogy aki sötét erőkkel cimborál, annak nem nyugodt a lelkiismerete, annak nincs győzedelmes hite. Ez az ember a sötét erők eszköze. Vagy sarlatán. Az endori halottidéző megidézi Sámuel szellemét. Nagy a kontraszt a reszkető, rettegő Saul és az „istenfélének” látszó, csillogó paláttal megjelenő Sámuel között, aki halála után is megmarad Isten akarata tolmácsolójának. Az eredmény: elveszítik a háborút, és meghal Saul, fiaival együtt.

Ha megnézzük a történetet, akkor a következő következtetéseket lehet levonni:

- Az okkultizmus ellenkezik a Szentírás tanításával.
- Akik ezt űzik, nem Isten szolgálói, hanem sötét, démoni erők hatalma alatt állnak. Ezért életüket nem az Istenbe vetett hit határozza meg.
- A félelem határozza meg azoknak az életét, akik így eladják lelküket. Segíteni nem tudnak, de rombolni annál inkább.
- A hiszékeny, sokszor minden szépen csomagolt bóvlira ráharapó embert rá lehet szedni. (Gyermekkoromban, a 70-es években, a tévé magyar adásában egy ilyen történetet játszottak a kolozsvári színészek, amelyben a jövőbelátó, szellemekkel érintkező ember nagyon „tisztá” volt, pénzt nem fogadott el. Azt betétette egy borítékba és egy ügyes mozdulattal kicserélve, egy üres borítékot égetett el. A várószobában pedig egyik beépített embere mindent kikért az ott levőktől, és bemenve előre, értesítette főnökét, hogy kinek mi a gondja, miért kereste fel.)

Mi hova tartozunk? Azok közé, akik azt mondják, hogy nem vagyunk babonások, de azért félünk a fekete macskától és örvendünk, ha kéményseprőt látunk, elolvassuk azokat a naivságokat, amelyeket a horoszkópok írnak, vagy azok közé, akik megvalljuk győzedelmes hittünket Isten előtt, aki az élet Ura, aki tudja a jövőnket és, aki hisszük, hogy örök élettel ajándékoz meg minket Krisztus érdeméért.

Vitaindító kérdések

1. Miben hisz a mai fiatalság?
2. Mennyire meghatározó korunk embere számára az okkultizmus?
3. Miért a horoszkópok meg egyéb babonák foglalták el a vallás, Isten helyét az életben?
4. Miért tudják egyesek feltétlenül elhinni a sok babonáságot?

Rádioprédikáció

Bányai László

Bukarest

Prófétálj, embernek fia

Alapige: Ezékiel 37,1–14

A prófécia a babiloni fogság idején született. Izrael helyreállításáról szól, a babiloni fogságból való hazatérést, az ígéret földjén való új életet ígéri. Ha elfogadjuk, hogy ez a prófécia először a zsidóknak szól, akkor hittel és reménységgel alkalmazhatjuk magunkra is, mint amiben benne van az egyház megújulásának reménysége.

Ez az igeszakasz az Ószövetség egyik legszebb, lélegzetelállító látomását tartalmazza. Mélyből vezet a magasba, halálból az életre. Mindez Isten Lelke által történik.

Mindaz, amiről a látomásban szó van, felülről, Istentől jövő kezdeményezés. Ő vezeti körbe a csontokkal tele völgyben. Ő kérdez, parancsol és kijelentést ad. Isten tudja, hogy mit akar, azért lehetünk tele várakozással és reménységgel.

Isten kezdeményezése Izrael történetének egyik reménytelenül mély pontján történik, s válasz arra, amit a nép mondogatott: „Elszárdtak a mi csontjaink és elveszett a mi reménységünk.” Ennek a csüggedésnek a forrásai: a kishitűség és a reménytelenség. Csak lefelé, a körülményekre, magukra néztek, ezért gondolták, ebből a helyzetből nincs szabadulás. A fogság Isten meghirdetett ítélete volt. Amikor Isten fenyít, akkor nem a csüggedés a helyes magatartás, hanem meg kell emlékezni a bátorításról, ami a fiaknak szól: „Fiam, ne vesd meg az Úrnak fenyítését, se meg ne lankadj, ha Ő dorgál téged. Mert akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad.” Az ítéletben a bűnbánat a reménységet adó és a megtérés a járható út.

Isten megmutatja a völgyet Ezékielnek, és időt ad neki arra, hogy a látottakon elgondolkodjon. Ezékiel csendben várja, hogy Isten szólaljon meg, mert nem az a fontos, hogy mi beszéljünk, hanem az, hogy Isten szólaljon meg.

Isten töri meg a csendet. Kérdez: Emberfia! Életre kelnek-e ezek a csontok? Hatalmas, szívszorogató kérdés. A próféta tartózkodóan felel: Te tudod, Uram! Emberi reménység nincs; a csontok már elszárdtak; de a próféta tudja, hogy Isten hatalma mindenre elégséges. A kérdezettnek válaszolnia kell, nem maradhat néma, ha Isten megszólította.

Ezékiel megtalálta a helyes feleletet: Uram, Te tudod! Hiszen Isten közelségében minden annyira más. Igaz, itt vannak a csontok. Hallotta Ezékiel is sokszor, amit a nép mondogatott. De Isten közelében a nagy, súlyos kérdések üressé, valószínűtlenné válnak.

Isten feladatot ad Ezékielnek, felel a kérdésre, de válasza biztatás is. Nem nézi tétlenül a csodát, hanem az Úr parancsának engedelmességgel végrehajtásával cselekvő részese is annak. Cselekedni akar és cselekvésre hív. Nagyon sok múlik azon, hogy készek vagyunk-e engedelmeskedni, mint Ezékiel.

Isten első parancsa: Prófétálj a csontoknak! Milyen megdöbbentő, elképesztő ez a parancs. Milyen könnyű lenne azt mondani: Uram, mi értelme ennek? Vajon a csontok meghallják-e a Te szavadat? De nem kérdezzetni, okoskodni kell, hanem engedelmeskedni. A bizonyágtétel a miénk, a cselekvés az Istené. Ezékiel prófétált, Isten megcselekedte, amit mondott: a csontok összeilleszkedtek, hús és bőr borította be őket.

Isten második parancsa: Prófétájl a Léleknek! Külön próféta ige szólt a Léleknek, mely a négy égtáj felől jött. Isten nem áll meg félúton, nem elégszik meg a látszattal. Ő valóban életet akar. Lélek nélkül nincs élet. Isten Lelke az élet Lelke: teremtő és újjáteremtő Lélek. Ezért üres és halott minden olyan élet, amiből hiányzik Isten Lelke. Ennek a Léleknek azonban prófétálnia kell. A prófétálás lényege, hogy nem emberi beszéd, jól-lehet ember által hangzik el. A prófétálás az, amikor valaki a Lélek által mondja Isten akaratát. Ezékiel kapta a prófétálás Lelkét, ezért prófétálhatott a Léleknek. És nemhiába prófétált. Ez a Lélek most parancsot kapott arra, hogy fűjjon bele a tetemekbe, hogy életre keljenek. Ez a Lélek jött, a tetemekbe lehelt, és taplra állt igen nagy sereg. Így támadt a halálból az élet. Ez Isten válasza, üzenete: Ő az, Aki megcselekszi, amit mondott.

Időszerű kérdésünk az, hogy szól-e nekünk is ez a parancs? A válasz egyértelmű: Isten Szentlelke hívható, befogadható. Helyreáll a szövetség Isten és népe között, mert Ő elküldte az életet adó Lelkét. Hitbeli életünk nagy lehetősége és parancsa tehát ez: Prófétálni a Léleknek; hogy jöjjön, gyűjtsön össze! Keltsen életre, újítson meg és támasszon fel minket. Ámen.

Keresztelési igehirdetés

Visky Péter

Kolozsvár-Tóvidék

Tanítványság

Alapige: Máté 28,19

Az elhangzott parancs érthetetlen és értelmetlen lenne, ha nem Az szólna az övéihez, aki legyőzte a halált!

Milyen célt szolgál ez a hatalom? Tanítvánnyá formál! Tanítványság nélkül nincs Jézus Krisztusnak való engedelmesség! S ennek következményeképpen: a reánk bízott gyermekeinket sem nevelhetjük a tanítványság szellemében.

Lehet tehát a Feltámadottnak engedelmeskedni, eleget tenni az Ő küldetésének, mert övé a hatalom mennyen és földön. Fölszabadító felismerés ez, igazi örömezésre okot adó, mert nem a magunk ilyen-olyan képességeire kell támaszkodnunk, pillanatnyi hangulatoknak kiszolgáltatva, vagy még kevésbé egy szokásnak engedelmeskedve viszonyulunk így vagy úgy a missziói parancshoz, hanem mert az Ő szava tanítvánnyá formáló erő.

A tanítvány személyes kapcsolatba kerül a minden hatalmat bíró Jézus Krisztussal.

A Szentírásban gyakran olvasunk „nagy sokaságról”, mely követte Jézust. Azonban, noha Jézust követte, még sem lett a tömegeből Krisztus-követő. Állandóan valamit akartak tőle: gyógyulást, politikai szabadságot, csodákat látni, szenzációs jeleket tapasztalni, de nem magát Jézust akarták!

A sokaság ügyfél, kliens! Ki nem fogyna az elvárásokból! Eszköznek használja az Isten Fiát!

A tanítvány azonban eszköz az ő Urának kezében. Cui prodest? Mi hasznom van Krisztusból, az ő Anyaszentegyházából? A mindig csak hasznot húzó meg akarja tartani

az ő életét; a tanítványnak pedig, „még az ő élete sem drága, csakhogy elvégezhesse futását örömmel”.

A keresztség sákramentumának kiszolgáltatása előtt nyíltan kifejezésre juttatjátok szándékotokat: mint Krisztus tanítványai kívánjátok gyermeketeket nevelni és neveltetni úgy, hogy amikor eljő a nyílt vallástétel ideje a konfirmáció alkalmával, ő maga tegyen bizonyosságot arról, hogy ő is Krisztus-követő.

Ezért ne szűnjünk meg imádkozni: Ti, mint szülők és keresztszülők. Mi pedig, mint gyülekezet. Ámen.

Temetési igehirdetés

Sámi Vilmos

Érdengeleg

Szerette övét mindvégig

Alapige: János 13,1b

Amikor a pünkösöd napja eljött, még egy szívvel, egy lélekkel együtt kezdte ünnepét a család. Asztalhoz ülve még együtt szegték meg a kenyeret, együtt imádkoztak a családi hajlékban, mint valamikor a tanítványok a jeruzsálemi felházban. A meghitt családi békében ki gondolta volna, hogy ez a pünkösöd napja lesz az utolsó, amelyet még együtt töltenek el ezen a földön. Csak az tudta ezt, aki készült eljönni, hogy ismét magához vegye az ő lelkét – az, akié minden hatalom mennyen és földön. Megígérte: „Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek.” (Jn 14,2b) Ő mondta ezt is: „Ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek!” (Jn 14,3b) Csodálatos napon történt ennek a léleknek hazahívása: a Szentlélek kitöltetésének ünnepén. Ezen a napon még világosabban áll előttünk, hogy a lélek mibennünk isteni rész, melyet a teremtés napján lehelt belénk, s amely e földi porsátor itthagyása után nem a megsemmisülésbe, hanem az örökkévalóság honába távozik, ahol nincsen többé gyász, sírás, könny, betegség és fájdalom.

Gyászoló Szerettei! Most a koporsó mellé állított titeket az Isten. Az első alkalom, amikor a szoros családi kör egyik tagját, az édesapát, a nagyapát szólította el a Mindenható közületek. Hirtelen jött a halál. Kevéssel előtte kisebbik fiának tanácsokat osztogatott, hogy aztán a családi házból kilépve gyorsan érkezzék hozzá a hír: térj haza gyorsan, meghalt édesapád!

Minden Szentírást olvasó és Igét hallgató ember tudja, hogy Isten: *szeretet*. Ezzel a kiváltképpeni érzéssel, isteni tulajdonsággal bocsátotta el Isten szent Fiát erre a földre, hogy példát adjon az emberi világnak. „Mert példát adtam néktek, hogy amiképpen én cselekedtem veletek, ti is akképpen cselekedjétek.” (Jn 13,15) „Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha cselekszitek ezeket.” (Jn 13,17) Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek; amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (Jn 13,34–35) Különösen kiemelkedik e szó: „*mindvégig*”. Nem csak ideig-óráig, hanem folytonosan az utolsó pillanatig. Jézus földi életére nézve haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig. Földi életének nem volt egyetlen pillanata sem, amikor megbánta volna

hozzánk lehajló szeretetét. Halálának óráján is így imádkozott övéiért: „Atyám! bocsásd meg nekik; mert nem tudják, mit cselekesznek.” (Lk 23,34)

Ha e földön keressük, hogy kiben vagy kikben található meg Krisztus szeretetének vonása, akkor azt kell mondanunk, hogy az édesanyák után az édesapákban. Ezek közé tartozott megboldogult férfi testvérünk is. Kedves özvegye, szinte füledbe csendül még az élő szó hangja, amikor hazajöttetek a mezei munkából, s az otthonmaradt két fiúgyermek fenyítésére került volna sor, milyen későn mondta: bocsáss meg nekik! Ez a *mindvégig kitartó szeretet az övéi iránt* kíséri át e világból őt az örökkévalóba és ráborítja ott kegyelmének palástját.

De kik voltak az övéi, akikhez ilyen töretlen, kitartó, önfeláldozó szeretet fűzte? Először hitvese, majd gyermekei és később unokái. Sokszor taníttatta őket az élet nehéz leckéje által, mindazon tapasztalatok alapján, amelyek néki osztályrészül jutottak. Istennem, milyen csodálatos szeretet az, amely vállalja a család fenntartásának gondját akkor, amikor a megnehezült élet újabb és újabb feladatokat ró az ember vállára. Igyekezett, hogy övéi ne érezzenek szükségét, hiányt. Mindvégig hű szeretetének áldott következménye lett a viszontszeretet, amelyet ő is naponta megtapasztalhatott. Jó így élni, és jó így meghalni!

Aztán „*eljött az óra, hogy átmenjen e világból az Atyához*”. Az óra a mi mindennapi életünk véges idejének a jelzője. Megállásra vagy továbbindulásra int. Koporsóban nyugvó testvérünk megállását az az áldott pünkösdi ünnepi óra jelezte. És ütött! – az elválásra, itt e földön. Életünknek egyik legfájdalmasabb pillanata az, amikor szeretteinket szakítja el tőlünk a megfellebbezhetetlen földi hatalom: a halál. De csak addig, mígnem Krisztus ellenségeit mind lábai alá veti. Aztán eltöröl minden birodalmat, hatalmat és erőt. Elköltözött testvérünket földi orvosok gyógyíttatták, de nem mindvégig. A mennyei orvos váltotta meg fájdalmaiból. Így fejeződött be az idők Ura által kimért 67 életév. A mi Urunk Jézus Krisztus megnyitotta számára a mennyei otthon kapuját, hogy valóra váljék a vigasztaló Ige: „*hogy átmenjen e világból az Atyához*”. Hitünk szerint a mennyei haza a megváltottak helye. Nem aranyon vagy ezüstön, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus drága vérében váltott meg és tett a maga tulajdonává. A halállal minden itt marad: a hitvesi, a gyermeki, a rokon, felebaráti szeretet. Senkit és semmit nem vihetünk magunkkal. Meztelen jöttünk e világra és sírás közt költözünk el. Oly sokszor panaszkodunk míg megfutjuk földi életünk pályáját, de Jézus reménységgel tölti be szívünket. A reménység pedig nem szégyenít meg, mert nála válik valóra az üdvösség. „És nincsen senkiben másban üdvösség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.” (ApCsel 4,12)

Átalmenni e világból az Atyához. Milyen pontosan meghatározta Isten Jézus Krisztus útja szerint a mi utunkat is. „Az én országom nem e világból való” – mondotta Jézus. Íme, ez a mi sorsunk is, e mulandóból át kell mennünk az örökkévalóba. „Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövendőt keressük.” (Zsid 13,14)

Gyászoló hozzátartozói, végtisztességet tevő gyülekezet! Elköltözött testvérünket abban a hitben és reménységben kísérik el utolsó földi útjára, hogy a lélek él és találkozunk. Isten veled, Isten velünk, a viszontlátásra. Ámen.

Tanács

*mellyet Joachymus Fortius ad Apáczai János által
egy tanulásába elcsüggedt iffjúnak*

Tanuló: Noha, uram, az én felbuzdult és háború elmém gondolkodási engem minduntalan arra ingerlenek, hogy amely dolgot immár sok időktől fogva szívemben elrejtve forralok, e földi embernek, míg végben nem viszem, azt tudtára ne adjam; mindazonáltal sok a szomorú példa! mellyek előmben adják, mely ártalmas, mely veszedelmes s mely rossz előmenetű a goromba iffjoknak magok tanácsán járni: szántsándékom felől, ha nehéz nem léssen, akarok értekezni.

Fortius: Mind személyed, s mind beszéded kedves igen, jó barátom, előttem, szólj kérlek bátorsággal.

Tanuló: Egy szóval megmondván, az atyám engemet tanulásra szánt vala, hogy ha nem lehetnék mindenkéül jobb is, középszerű lennék bár; de azon búsulok, hogy reménségében megcsalatkozik szegény!

Fortius: Miért?

Tanuló: Ihon! Ennyi ideig scholában tekergésemnek egy csepp hasznát nem látom, s én bizony nem tudom, mi haszna, hogy tovább időmöt vesztegetem, hiszen jobb idején magam arra fognom, ahol előmentem leszen.

Fortius: De mi lehetne az?

Tanuló: Ha ugyan megmondjam: az a külső állapot, mellyet nekem mindenek tanácsolnak s jovallanak. Nem is lehetünk mind papok.

Fortius: Azért kell csak tanulni, hogy az ember pap legyen? Nyomorék gondolkodás! A politiában [az államban] nem kell a tudós ember? Én nekem úgy tetszik, hogy az ecclesia [egyház] sehul nem virágzhatik, ha a politia jó karba nem állatott. Ide pedig tudomány kívántatik! Továbbá vaj ki sokat megcsalt az a külső állapot! Mindennek mindent s mindjárt ígér ugyan ő, de a századiknak alig praestál [teljesít] valamit: s azt is oh ki nehezen s későre! A bölcsesség pedig soha senkit meg nem csalt.

Tanuló: Mint kellene tehát a tudományokban jó móddal előmennem?

Fortius: Kevés szóval könnyen meg nem mondhatom ugyan, mindazáltal igyekezem. Minek okáért három dologokra vigyázz: Első a készület, a második az út, a harmadik a tudományok, mellyeket tanulnod kell.

(Megjelent a *Magyar Logikácska* függelékeként.)